

Naam: *Alicia Boone*

Traject: *flextraject Kortrijk*

OPO Praktijkonderzoek als leraar – sjabloon voor het uitwerken van praktijkonderzoek – 2025-2026

Noot. Overgenomen uit Steeds dichtbij, door A. Koornneef, s.d., copyright.

Oriënteren

1. **LEERVragen** die je bij start van dit OPO hebt: noteer ze hier en markeer welke leervraag je kiest om verder mee aan de slag te gaan.

- *Hoe kan ik ervoor zorgen dat mijn theorielessen in de dubbele finaliteit activerend onderwijs zijn in functie van diepgaand leren?*
- *Hoe kan ik mijn lesvoorbereiding effectief en efficiënt vormgeven?*
- *Hoe kan ik principes van geweldloze communicatie én nieuwe autoriteit en geweldloos verzet inzetten voor mijn klasmanagement?*

2. **MOTIVATIE:** de aanleiding tot het stellen van je leervraag. Motiveer waarom je deze praktijkvraag kiest om onderzoeksmatig uit te werken.

Nog voor mijn inloopstage van start was gegaan, had ik reeds het idee dat ik mijn eigen handelingswijze rond omgaan met moeilijk hanteerbaar gedrag wou onderzoeken, ontwikkelen en veranderen. In de actualiteit verschijnen er voortdurend nieuwsberichten hieromtrent, bijvoorbeeld *CLB's zien recordaantal leerlingen met gedragsproblemen*, *Demir wil beleid probleemscholen tijdelijk kunnen overnemen* en *Kinderen worden niet geboren met goede manieren* (Baeck, 2025; Droeven & Maenhout, 2025; Maenhout, 2025). Tijdens mijn inloopstage ondervond ik dat ik nog kan groeien in mijn klasmanagement. Dat het opportuun is om klasmanagement onder de loep te nemen, tonen volgende bevindingen ook aan. Enerzijds is moeilijk hanteerbaar gedrag in de klas frustratie nummer één onder leerkrachten (Vancaeneghem, 2024). Anderzijds gaat lesgeven in de dubbele of arbeidsmarktfinaliteit gepaard met een hogere vertrekkans voor startende leerkrachten (De Wilde, 2024).

Qua interesse en competentie ben ik ervan overtuigd dat ik me voldoende kan en wens te verdiepen in de thema's geweldloze communicatie en nieuwe autoriteit. Deze sluiten immers aan bij mijn orthopedagogische achtergrond, maar wens ik nu te benaderen vanuit het leerkrachtenperspectief. Bovendien kan ik vanuit *het ABC van motivatie* van Soenens en Vansteenkiste (2025) beargumenteren dat deze thema's ook vanuit het leerlingperspectief een meerwaarde betekenen op vlak van willen en durven leren (Docententeam BDBL, 2024). Inzetten op de band met de leerling is belangrijk om vanuit verbondenheid te communiceren opdat de leerlingen zich aan de grenzen houden of de grenzen opnieuw worden verduidelijkt. Ook al zoeken de leerlingen mijn grenzen als (startende) leerkracht op, laat ik hen niet los. De leerlingen zijn vrij om keuzes te maken binnen het door de leerkracht afgebakende speelveld, wat hun behoefte aan autonomie ten goede komt. Ook het eerder aangehaalde krantenartikel van Maenhout (2025) geeft aan dat het plan *Goed gedragen* van Minister voor Onderwijs Demir tot doel heeft om meer te focussen op lesgeven, de schooluitval te verminderen en bijgevolg de scholarisatiegraad te verhogen. Demir stelt eveneens dat "gedrag aanleren zoveel betekent als kinderen aanleren hoe ze succesvol kunnen zijn en zich veilig kunnen voelen" (Maenhout, 2025). Het gezegde "een leerkracht bestaat alleen als er leerlingen zijn", dat Huygens (2025) in haar workshop aanhaalt, drukt dit alles nog wat straffer uit door te raken aan de essentie van het leraarschap. Als leerlingen immers niet willen leren, dan kan je hen als leerkracht niets bijleren (Huygens, 2025). Uit deze perspectiefwissel concludeer ik dat de benaderingen van geweldloze communicatie en nieuwe autoriteit ervoor kunnen zorgen dat ik als leerkracht sterker in mijn schoenen sta, maar ook dat de leerlingen zich op een positieve wijze ontplooiën.

3. VERKENNENDE PROBLEEMANALYSE: verken je eigen context. Noteer hier beknopt het resultaat van je brainstorm.

Heb ik dit praktijkprobleem zelf al ervaren?

Ja, enerzijds tijdens mijn inloopstage in Athena Pottelberg Kortrijk waar ik les gaf aan zowel 3 Sport & sportbegeleiding in de dubbele finaliteit als 3, 4 en 6 Humane wetenschappen in de doorstroomfinaliteit. Ik had in mijn pedagogisch handelen nog geen expliciete acties vanuit geweldloze communicatie en nieuwe autoriteit verwerkt: mijn voorkennis bestond louter uit de vorming van Timmermans (2022) tijdens mijn masterstage orthopedagogiek. Ik kreeg respectievelijk van een leerling, stagebegeleider en -mentor onderstaande feedback die aansluit bij mijn klasmanagement:

- “Praat misschien ook minstens 2 minuten over iets dat niet over de les gaat” (F. Vehapi, persoonlijke communicatie, 28 november 2025);
- “Het is een uitdagende klas, ze zijn erg babbelachtig en zoeken jouw grenzen op. Probeer echt mandaat te nemen als leerkracht” (T. Cosaert, persoonlijke communicatie, 7 november 2025).

STERKE PUNTEN VOLGENS MENTOR INLOOPSTAGE

- Om stilte vragen
- Omgang met lln
- Klasmanagement
 - ↳ lln aanduiden
 - ↳ wachten met instructies tot lln klaar zijn.
 - ↳ doorvragen als lln niet wil antwoorden

WERKPUNTEN VOLGENS MENTOR INLOOPSTAGE

- Stilte bewaren
- Spullen niet laten inpakken voor jg toestemming geeft.
- Klasmanagement
 - ↳ per naam roepen afgeven geven
- Niet te lang in het midden van de klas staan.

Anderzijds merk ik tijdens mijn werk als contactpersoon in het CLB dat leerkrachten kwetsbaar en onzeker worden, doordat leerlingen de grenzen die door de volwassenen worden opgelegd, niet steeds meer aanvaarden. Nieuwe autoriteit wil net een antwoord bieden op die kwetsbaarheid en onzekerheid (Timmermans, 2022). Het CLB wordt ingeschakeld “wanneer leerlingen regels blijven overtreden of met ernstige gedragsproblemen kampen” (Baek, 2025). Zo werd ik in oktober 2025 door de directie gevraagd om de leerkrachten van het eerste leerjaar te ondersteunen bij het omgaan met het externaliserende gedrag van acht leerlingen. Samen met de zorgcoördinator werden gedragskaarten, die inspelen op de gecontroleerde motivatie, geïntroduceerd voor drie leerlingen. Voor de overige vijf leerlingen niet, aangezien er bij één leerling een CLB-traject wordt gelopen omwille van een andere oorzaak van zijn gedrag en de andere vier leerlingen wellicht het storende gedrag imiteren.

Ook tijdens mijn eerdere werkervaringen als orthopedagoog in Dominiek Savio (secundair onderwijs) en MPI Pottelberg (basisonderwijs) ondersteunde ik leerkrachten en leerlingen in het omgaan met moeilijk hanteerbaar gedrag. De leerlingen die ik opvolgde, waren leerlingen met een ernstig meervoudige beperking. Ik vond het zelf moeilijker om het kader van nieuwe autoriteit toe te passen in contact met de leerling, wegens de beperkingen in het intellectueel en socio-emotioneel functioneren. Het is wel mogelijk om hen aan te leren hoe ze hun emoties kunnen reguleren, maar dat is een proces van lange adem. Nieuwe autoriteit bood me wel handvaten om in te zetten op het sterker maken van het netwerk rond de leerlingen, zijnde leerkrachten en de ouders. Ook in de beleidsvergadering van MPI Pottelberg werd beslist om leerkrachten die eerder autoritair te reageren, op basiscursus te sturen.

Met wie sprak ik al over dit praktijkprobleem?

Toen ik in oktober in gesprek ging met vier leerkrachten van het eerste leerjaar, waarvan twee bijna hun volledige carrière en twee een decennium voor de klas staan, werd er aangehaald dat dit gedrag vroeger zelden voorkwam en dat er streng, zelfs met een pedagogische tik, op werd gereageerd. Ik ervaarde dat ze vragende partij zijn voor nieuwe handvaten om het gedrag van de leerlingen die het te bont maken in goede banen te leiden. Ook geven de leerkrachten aan dat de opvoeding en thuiscontext evenzeer een rol speelt.

Wanneer ik de feedback kreeg van mijn inloopstagementor en -begeleider, gaf ik mee dat ik mijn praktijkonderzoek voer rond klasmanagement. Ze reageerden er enthousiast op en gaven me suggesties, bijvoorbeeld “als jullie mijn lestijd afnemen, neem ik jullie speeltijd af”, “jij vindt het ook niet tof als wij door jou heen babbelen” en “bij de Kahoot hebben jullie 5 seconden om te reageren, maar wanneer ik begin aan mijn uitleg, moet het stil zijn” (H. Stevens, persoonlijke communicatie, 24 oktober 2025). Ook tegen de docent vakdidactiek Opvoedkunde gaf ik na de microteaching aan waarover mijn praktijkonderzoek gaat. Ik gaf haar ook mee dat ik haar tip opvolg om de namen van buiten te leren, zodat je hen makkelijker kan aanspreken op hun gedrag, bijvoorbeeld “Henri, stop met het voortdurend knippen met de balpen” (R. Oosterlijnck, persoonlijke communicatie, 13 oktober 2025).

Wat weet ik al over geweldloze communicatie én nieuwe autoriteit en geweldloos verzet?

Mijn eerste kennismaking met geweldloos verzet was tijdens de integrerende opdracht van de bachelor onderwijskunde (2021), waar ik een peerreview schreef over een bachelorproef *non violent resistance*, Engels voor geweldloos verzet. Mijn kennis en kunde over nieuwe autoriteit en geweldloos verzet werd tijdens mijn masterstage orthopedagogiek (2022-2023) in buitengewoon onderwijs Ter Bank verder ontwikkeld. Aangezien dit hun basishouding was, werden er studiedagen en vormingen georganiseerd rond nieuwe autoriteit en geweldloos verzet (Timmermans, 2022). Ik kreeg er een idee van wat de pijlers van nieuwe autoriteit inhouden, zoals schematisch is weergegeven in Figuur 1 (s.d.). De notities van deze vorming neem ik opnieuw door in mijn verdiepende probleemanalyse, waar ik aangeef wat ik tot op heden vaak gebruik in mijn orthopedagogisch handelen. Over geweldloze communicatie weet ik momenteel enkel dat het ontwikkeld werd door Marshall Rosenberg.

Figuur 1

Waaier van nieuwe autoriteit

Noot. Overgenomen uit *Wat is nieuwe autoriteit?*, door Vormingsnetwerk nieuwe autoriteit en geweldloos verzet op school, s.d., copyright.

Welke factoren beïnvloeden dit probleem?

Zojuist beschreef ik dat de leerkrachten me aangaven dat de thuiscontext en opvoeding een rol speelt, waarvoor ik bevestiging zie in de literatuur. Faasen en collega's (2024) geven aan dat het verdwijnen van het gezag in het onderwijs een gevolg is van maatschappelijke ontwikkeling in de tweede helft van de vorige eeuw. "In de antiautoritaire opvoedstijl werd autoriteit een vies woord en namen ouders de hiërarchische positie niet langer in en stonden ze naast hun kind, want vrijheid en autonomie werden de nieuwe idealen" (p. 18). Ook in het artikel van Vancaeneghem (2024) geeft Stefan Grielens, directeur van de vrije CLB's, aan dat het probleem grotendeels ligt bij het niet langer opleggen van duidelijke grenzen in de thuissituatie, waardoor kinderen niet weten hoe ze zich moeten gedragen. Als beïnvloedende factor geeft hij de leerkracht aan: "Maar leerkrachten vonden wél nog de energie om zich met die kinderen bezig te houden omdat ze zich gesteund voelden door ouders" (Vancaeneghem, 2024). Er wordt beklemtoond om niet terug te gaan naar vroeger en opnieuw autoritair om te gaan met jongeren, maar men raadt aan om te zoeken naar nieuwe vormen van gezag. Ik veronderstel die nieuwe vormen van gezag te integreren in mijn lesstijl en hoe ik inzet op klasmanagement. Ik ben van mening dat een leerkracht die in verbinding treedt met zijn leerlingen, maar tegelijk ook duidelijke grenzen stelt, minder moeilijk hanteerbaar gedrag zal zien in zijn klas en/of dit door bepaalde methodieken zelf beter kan hanteren. Wanneer er door het "probleemgedrag" van de leerlingen chaos heerst, zal de klas minder tot leren komen. Leroy, Struyf en Verbeeck (2016) bevestigen klasmanagement als beïnvloedende factor, want leerlingen in een positief klimaat succesvol laten leren en werken vraagt om goed klasmanagement.

4. BESCHRIJVING PRAKTIJKPROBLEEM: het doel van het onderzoek moet hiermee duidelijk zijn (gebruik hier alle info die je opdeed in de verkennende probleemanalyse).

Centrale thema leervraag	Klasmanagement = alle maatregelen die een leraar neemt om een klimaat te scheppen waarin leerlingen met succes kunnen werken en leren (Leroy et al., 2016).
Wat is het praktijkprobleem?	Aan de ene kant werd ik gewaar dat mijn voornaamste groeipunt zich situeert in het onder controle kunnen houden van een uitdagende klas. Ik ervaarde reeds in mijn inloopstage dat bepaalde leerlingen mijn grens opzoeken en het soms vermoeiend was om les te geven in een rumoerige omgeving. Leerlingen praten bijvoorbeeld veel tijdens de les en gebruiken hun laptop niet-lesgerelateerd. Bijgevolg neem ik “Hoe kan ik nog groeien in mijn klasmanagement?” op als leervraag voor mijn integratiestage. Om mijn praktijkonderzoek te kunnen verderzetten in de integratiestage vroeg ik een pittige klas. Deze kreeg ik ook, namelijk 3 Organisatie & Logistiek (3OL) in de arbeidsmarktfinaliteit van Spes Nostra Heule, waar ik 14u maatschappelijke vorming (MAVO) gaf tussen 30 januari en 27 februari 2026 (cf. Bijlage A: stageplanning). Aan de andere kant merk ik dat de methodieken die tegenwoordig worden ingezet vaak straffend en weinig verbindend zijn. Hiervoor haalde ik de gedragskaarten en het afnemen van de speeltijd aan, wat kan gezien worden als een stok achter de deur. Bovendien vond ik het moeilijk om te bepalen wanneer je écht overgaat tot een consequentie, wat in mijn feedback tot uiting komt als “geen waarschuwingen blijven geven”. Ik was bezorgd dat het geven van een straf in mijn volgende lessen een averechts effect zou uitlokken en mijn band met de leerkrachten zou ondermijnen, zeker wanneer het gedrag van de leerlingen mijn grenzen niet dermate overschreed. Mijn doelstelling is om die stok achter de deur niet nodig te hebben door preventiever grenzen te stellen, maar nog steeds verbindend te werk te gaan. Ik ervaar dat het nodig is om mijn huidige arsenaal aan methodieken kritisch te onderwerpen en uit te breiden door me te verdiepen in de nieuwe vormen van gezag en communicatie in het onderwijs, genaamd nieuwe autoriteit en geweldloze communicatie.
Wie heeft met het probleem te maken?	In eerste instantie zijn voornamelijk de leerlingen van 3OL, mezelf als stagiair-leerkracht, de leerkrachten die aan hen les geven en de leerlingenbegeleider betrokken. Am., Ry. en Z. worden als grootste stoorzenders beschouwd. Dit heeft effect op sommige leerlingen zoals As. en F., respectievelijk wiens interne drukte door de klasgroep wordt uitgelokt en wiens concentratie bemoeilijkt wordt. Andere leerlingen, zoals D. en Mi. ergeren zich aan de klas en uiten dit openlijk. Hiermee toon ik aan dat het probleem een impact heeft op alle leerlingen van 3OL, zij het met een andere invalshoek. Wie met het probleem te maken heeft, valt echter ook te verbreden naar het voltallige leerkrachtenkorps en de directie van Spes Nostra, alsook de ouders of voogden van de leerlingen. In nieuwe autoriteit wordt er namelijk veel

	belang gehecht aan de pijler steunnetwerk, waardoor ik kan stellen dat zo goed als iedereen met het probleem én het keren ervan te maken heeft. Dit is meteen ook een verschil met de traditionele autoriteit, waar het de individuele verantwoordelijkheid van een leerkracht is (Timmermans, 2022).
Wanneer treedt het probleem op?	Het probleem treedt zo goed als elke dag op, meestal meerdere keren per lesuur en is reeds aanwezig sinds de eerste dag van het schooljaar. Mijn stagementor geeft aan dat het probleem in de voormiddag minder intens aanwezig is, aangezien de leerlingen geslapen hebben en nog wat wakker dienen te komen. Tegen het einde van het lesuur, wanneer de aandacht verslapt, en wanneer het bijna middagpauze is, treedt het probleem meer op. Als meest pittige moment haalt ze het 7 ^{de} lesuur op donderdag aan, aangezien de leerlingen ervoor lichamelijke opvoeding hebben en het energieniveau volop aangewakkerd is (D. Vanhollebeke, persoonlijke communicatie, 21 januari 2026). Het lessenrooster van 3OL kan geraadpleegd worden in Bijlage A. Daarnaast haal ik ook nog gemeengoed onder leerkracht aan. Enerzijds vertonen leerlingen op vrijdagnamiddag vaker uitdagend gedrag. Ze hebben immers al een volledig schoolweek achter de rug en het weekend, gevuld met spannendere activiteiten, staat voor de deur. Anderzijds tasten leerlingen bij jonge / nieuwe leerkrachten de grenzen af.
Waar doet het probleem zich voor?	Het probleem treedt logischerwijze voornamelijk op in de klas, maar ook op de speelplaats of in de refter kunnen er incidenten tussen leerlingen zijn. Me baserend op mijn eigen subjectieve onderwijstheorie, veronderstel ik dat het probleemgedrag in 3OL meer kans heeft om op te treden wanneer ... • de leerlingen zich vervelen / eenmaal afgeleid zijn; ○ <i>Bijvoorbeeld: de leerlingen zijn niet geïnteresseerd in het onderwerp</i> ○ <i>Bijvoorbeeld: de les bevat weinig activerende werkvormen of het tempo van de les ligt te laag</i> ○ <i>Bijvoorbeeld: de buur begint te babbelen</i> • de inhoud niet binnen de zone van de naaste ontwikkeling. ○ <i>Bijvoorbeeld: de leerstof is te moeilijk of wordt te moeilijk uitgelegd</i> Hiermee toon ik aan rekening te houden dat de oorzaken zowel bij de leerling als de leerkracht kunnen liggen. Bovenal is het meestal een combinatie van factoren.
Waarom is dit een probleem ?	Maenhout (2025) haalt aan dat leerlingen met gedragsproblemen meer geschorst worden en het onderwijs zonder diploma verlaten. Door proactief en verbindend grenzen te stellen, hoop ik geen leerlingen te schorsen uit mijn les. Bovendien stellen Leroy en collega's (2016) dat leerlingen in een positief klimaat succesvol te laten leren en werken vraagt om goed klasmanagement. Door hierop te oefenen, hoop ik te schrijven aan een duurzame lerarenloopbaan. Zojuist haalde ik aan dat moeilijk hanteerbaar gedrag frustratie nummer één is onder leerkrachten en meer beginnende leerkrachten vertrekken die lesgeven in de dubbele of arbeidsmarktfinaliteit (De Wilde, 2024; Vancaeneghem, 2025).

Richten

1. VERDIEPENDE PROBLEEMANALYSE: literatuurstudie.

Welke **zoektermen** heb je gebruikt? Waar ben je op zoek gegaan naar bronnen? *(Noteer beknopt)*

Zoektermen?

- Gedragsproblemen op school / ongewenst of moeilijk hanteerbaar gedrag in de klas
- Geweldloze communicatie / geweldloos communiceren
- Herstelgericht werken
- Klasmanagement in het secundair onderwijs
- Moeilijk gedrag
- Nieuwe autoriteit en/of geweldloos verzet
- Verbindend gezag
- Verbindende communicatie / verbindend communiceren
- Waakzame zorg
- ...

Waar?

- Bibliotheek van KU LEUVEN en VIVES
- Centrale bibliotheek van Kortrijk
- Cursussen van bachelor secundair onderwijs, bachelor onderwijskunde en master orthopedagogiek
- Google Scholar
- Kranten
- LIMBO Academy
- LIMO LIBIS
- Literatuurlijst van artikels, boeken ...
- Tools 4 Schools onderwijsbeurs
- YouTube
- ...

Referentie literatuur volgens APA-richtlijnen	Vragen, leerpunten (waaronder omschrijving van kernbegrippen), bedenkingen ...
1. Goossens, S. (2026, 9 januari). <i>Storend gedrag in de klas: 6 vragen van leerkrachten</i>. Klasse. Geraadpleegd op 7 mei 2026, van http://www.klasse.be/758160/storend-gedrag-in-de-klas-6-vragen-van-leraren/	Als inleiding op het thema van klasmanagement, neem ik een artikel van Klasse door waarin gedragsexpert Kristof Das zes vragen van leerkrachten beantwoordt. Later in deze literatuurstudie haal ik nog een vorming aan, gegeven door Kristof Das. Daaruit zal blijken dat hij eveneens een aanhanger is van nieuwe autoriteit en zijn adviezen daarop baseert. <u>Visie op klasmanagement:</u> Het is een misvatting dat je als leerkracht wel of geen autoriteit hebt. Elke leerkracht kan namelijk leren hoe je rust brengt in de klas, maar een belangrijke voorwaarde is dat de leerkracht in de spiegel durft te kijken en niet extern attribueert door bijvoorbeeld te zeggen dat de leerlingen onhandelbaar zijn. Het draait om de kans om wat te doen aan het nog niet onder controle hebben van je klas en dit toegeven is een eerste cruciale stap. <u>Leerpunten:</u> • Moet ik streng starten? ○ Nee, maar je start best wel duidelijk en gestructureerd. Je bent warm én duidelijk. ○ Pas op met “laatste waarschuwingen”, want zo geef je aan dat ongewenst gedrag in een zekere mate getolereerd wordt. • Hoe stop ik gebabbel? ○ Via aankijken – naderen – aanraken van de leerlingen die babbelen, hou je het tempo in de les, zonder dat je “sssjt” of “zwijg even” moet zeggen. Zo doe je ook recht aan de leerlingen die wel opletten, aangezien je je eigen instructie niet onderbreekt. ○ Om je vlot door het klaslokaal te kunnen begeven, is het belangrijk om oog te hebben voor de klasopstelling en niet toe te laten dat er jassen en rugzakken rondslingeren. • Hoe vermijd ik chaos tijdens de leswissel / twee lesuren na elkaar? ○ Tijdens de leswissel of de pauze tussen twee lesuren zijn je verwachtingen voor de leerlingen niet duidelijk, wat de leerlingen interpreteren als “Doe maar wat”. ○ Als het praktisch haalbaar is, kan je een luchtje scheppen met je leerlingen. Hierbij is het belangrijk om een duidelijke routine af te spreken om opnieuw de klas binnen te komen. Routines kan je aanleren door ze overal zichtbaar te maken en zelf het goede voorbeeld te geven.

- **Wat doe ik als één kind alle aandacht opeist?**
 - Door het bieden van individuele aandacht aan een leerling die psychologische ondersteuning nodig heeft, bijvoorbeeld door een moeilijke thuiscontext, verkrijg je een klas vol kinderen die zonder jouw sturing ook verloren lopen. Op deze manier wordt het onderwijs door een psychologische bril bekeken. Echter mogen we onze pedagogische aanpak niet uit het oog verliezen, want net daardoor hebben we impact op de leerlingen.
 - Een groepsplan en duidelijke klasafspraken maken deel uit van die pedagogische aanpak, aangezien je structuur en verwachtingen hiermee gecommuniceerd worden naar de leerlingen. Aan het einde van de lesdag overloop je met de leerling welke afspraken ze reeds goed naleefde en wat nog beter kan.
 - *Bijvoorbeeld: we zijn op tijd, we hebben ons materiaal bij, we zijn vriendelijk voor elkaar en we volgen aandachtig de les.*
- **Wat als de school mijn gezag ondergraaft?**
 - Das haalt aan: “Bereikt je sanctie het doel dat je voor ogen hebt? Of bereik je meer door duidelijk te maken hoe vervelend je iets vindt zonder meteen een sanctie uit te delen.”
 - Vermijd het uitbesteden van conflicten, door leerlingen bijvoorbeeld naar de leerlingenbegeleider te sturen. Leerlingen dienen namelijk te ondervinden dat ze aan jou als leerkracht verantwoording dienen af te leggen. Naast het samen horen van connectie en correctie, is het ook essentieel om een goede band met je leerlingen op te bouwen.
- **Hoe maak ik een nieuwe start met een klas?**
 - Een negatief performende klas wordt onder leerkrachten een “probleemklas” genoemd en bevindt zich in de laatste fase van groepsvorming, namelijk “performing”.
 - *Bijvoorbeeld: leerlingen babbelen constant, draaien met hun ogen, spreken tegen bij een opmerking ...*
 - Heb oog om complimenten te geven aan de leerlingen die zich wel aan de regels houden.
 - Deze klasgroep kan je vergelijken met beton: het moet even uitharden alvorens het stevig wordt, maar je breekt het enkel met grote middelen uit. Er is dan ook een sterk team van leerkrachten en volgehouden inspanning nodig om het tij te keren.
 - *Bijvoorbeeld: maak samen met de andere leerkrachten afspraken, start je les met ondersteuning van een collega, splits tijdelijk de klas ...*

2. Dupont, V., & Taghon, G. (2019). <i>Antwoorden op agressie en grensoverschrijdend gedrag</i>. Pelckmans. Taghon, G. (2025, 3 december). <i>Loop naar de maan! Gedragsproblemen op school</i>. [Vormingssessie]. KU Leuven School of Education, Kortrijk. Geraadpleegd op 6 december 2025, van http://soe.kuleuven.be/limbo/nascholingen/limbo/loop-naar-de-maan-gedragsproblemen-op-school-10	Uit de vorming die ik volgde, haal ik enkele relevante accenten die ik verder uitwerk aan de hand van het bijhorende boek. Deze bronnen gaan in op agressie en grensoverschrijdend gedrag. Taghon begint zijn vorming met te vragen of we het “pistachio-effect” kennen. Hij vergelijkt leerlingen met pistachenootjes: met de meeste leerlingen heb je een goede klik (open nootjes), in andere leerlingen moet je meer energie steken alvorens je ze kan bereiken (half gesloten nootjes) en op sommige leerlingen bijt je je tanden stuk (gesloten nootjes). <u>Visie op agressie:</u> vier uitgangspunten voor de regulatie van agressie 1 Structurele veiligheid naast relationele veiligheid: duidelijke werk- en leefstructuur en vertrouwensrelaties. 2 Een basishouding van zorgdragende begrenzing – met een evenwicht tussen de normerende, gezagsdragende begrenzende houding en de warme, zorgende houding – zorgt voor verbinding tussen alle betrokken partijen. 3 Agressie is steeds een combinatie van aanleg en context. 4 Agressie is taal: woorden geven aan wat je voelt (en geen fysiek geweld gebruiken) is cruciaal. <u>Leerpunten en bedenkingen:</u> • Zojuist beschreef ik dat de context ertoe doet. Dit betekent dat ik met hoe ik de klasomgeving vormgeef (qua inrichting, regels en sfeer), impact kan hebben op de regulatie van de agressieve gevoelens van de leerlingen. • In het boek zit een test om te bepalen wat mijn voorkeursstrategie is om op agressie te reageren. Het is de manier van reageren die bij jou dominant is, omdat die je reeds het meeste succes heeft opgeleverd. Weten welke het bij jou is, geeft je meer controle over je gevoel en gedrag, wat maakt dat ik het belangrijk vind om deze in kaart te brengen. Er bestaan verschillende strategieën: ○ Confronteren: op vriendelijke / kordate / kwade manier duidelijke grenzen stellen aan storend gedrag ○ De-escaleren – kalmeren: de ander laten uitrazen, luisteren, begrip geven, een gesprek aangaan ... ○ Hulp halen: hulp erbij halen in een noodsituatie of met iemand van buitenaf een plan bespreken en je laten ondersteunen als je het niet alleen aankunt ○ Met humor: onverwachte aanpak, de spanning vermindert, ook een plezierige manier om duidelijk te maken wat je wil ○ Ontwijken – negeren: niets doen/zeggen, de andere kant opkijken, van onderwerp veranderen ... ○ Tegenagressie: de ander gezichtsverlies doen lijden, de ander afwijzen, schelden, dreigen, slaan, kwetsen, subtiel fientjes of bruut
---	--

3. Timmermans, K. (2022). <i>Nieuwe autoriteit en geweldloos verzet in buitengewoon onderwijs Ter Bank</i>. Intern document masterstage. BO Ter Bank.	Zoals in de verkennende probleemanalyse aangekondigd, geef ik nu een overzicht van wat ik leerde tijdens mijn masterstage orthopedagogiek over nieuwe autoriteit en geweldloos verzet en wat ik tot op heden vaak gebruik tijdens mijn werk als orthopedagoog. Hierbij vermeld ik telkens een concreet voorbeeld over hoe je het gedrag bij de leerling herkent of hoe je de boodschap communiceert naar de leerling. <u>Visie op klasmanagement:</u> Nieuwe autoriteit en geweldloos verzet in het onderwijs kan je uitleggen aan de hand van de metafoor van de twee handen. Enerzijds bied je als leerkracht een begrenzendende hand, die verwijst naar de regels die in je klas en/of school gelden. Anderzijds bied je als leerkracht ook een steunende hand, die verwijst naar de positieve relatie die je met je leerlingen aangaat, om bijvoorbeeld het moeilijk hanteerbaar gedrag te veranderen. <i>Bijvoorbeeld: ik kan niet meer aanvaarden dat je dit gedrag stelt, maar we willen je erbij helpen.</i> Zij bespreken nieuwe autoriteit aan de hand van zes pijlers, die ik hieronder toelicht. <u>Leerpunten:</u> • Aanwezigheid: door (meer) aanwezig te zijn, verminder je al heel wat probleemgedrag. <i>Bijvoorbeeld: wanneer er veel meldingen van plagen en pesten op de speelplaats zijn, is het helpend om een week met meer toezichthouders op de speelplaats te staan.</i> • Zelfcontrole: rode knoppen is een metafoor voor gedrag dat je dermate irriteert. Wat voor de ene een rode knop is, is dit niet voor iemand anders. Het is niet mogelijk om op hetzelfde moment te werken aan al het irriterende gedrag. ○ “Pick your battles” en “het ijzer smeden als het koud / lauw is”, zijn twee gezegden die ik vaak meegeef aan leerkrachten nadat ze geventileerd hebben. Ze betekenen respectievelijk: ▪ dat je niet al het ongewenste gedrag tegelijkertijd kan veranderen. <i>Bijvoorbeeld: wat vind je als leerkracht belangrijk om nu strijd over te voeren: pesten van een medeleerling, jou tegenspreken, spijbelen of weglopen?;</i> ▪ dat je er op terugkomt wanneer de meeste negatieve emoties bij zowel leerkracht als leerling zijn gaan liggen. <i>Bijvoorbeeld: we zijn nu allebei te boos, dus stop ik nu het conflict en kom er later op terug.</i> ○ Controle over het gedrag van de leerlingen is niet mogelijk, maar als leerkracht wil je je invloed zo groot mogelijk maken door alles te doen wat in de eigen mogelijkheden ligt. Controle hebben over jezelf werkt
--	--

	de-escalerend. Wanneer je het gedrag niet zou begrenzen, zal dit net de kans op escalatie verhogen. <i>Bijvoorbeeld: wanneer je kauwgom toelaat in je les, zitten de leerlingen misschien de volgende keer met een zak chips in hun hand.</i> • Steunnetwerk: samenwerking met alle betrokkenen is erg belangrijk. In het voorbeeld “Ik kan niet meer aanvaarden dat je dit gedrag stelt, maar we willen je erbij helpen” heb ik bewust voor <i>we</i> (en niet voor <i>ik</i>) gekozen. Dit sluit aan bij “wie heeft met het probleem te maken”. <i>Bijvoorbeeld: ik schakel de ouders en andere opvoedingsverantwoordelijken vaak in als ervaringsdeskundigen door te vragen hoe zij hun kind tot rust krijgen, hoe zij ervoor zorgen dat hun kind geen aarde eet (leerling met specifieke noden) ...</i> • Transparantie: steeds transparant communiceren naar de leerling over de verdere stappen die zullen gezet worden. <i>Bijvoorbeeld: ik maak me zorgen over je gedrag en ik zal je ouders hierover bellen</i> ○ In het CLB ben ik gebonden aan het beroepsgeheim. Wanneer ik individuele gesprekken heb met oudere jongeren die ventileren over hun thuissituatie en me vragen om niet te vertellen aan hun ouders, vermeld ik dat ik dit zal doen, maar dat er ook uitzonderingen zijn waarin ik het beroepsgeheim moet doorbreken. Ik zeg er ook steeds bij dat ik hen steeds op de hoogte stel wanneer ik hun ouders zal verwittigen. • Relatie: zet altijd (dus ook bij een tuchtmaatregel) in op de band met de leerling en neem niet de verbindende momenten als sanctie. ○ <i>Eerste voorbeeld: eens bellen naar de leerling op een schorsingsdag.</i> ○ <i>Tweede voorbeeld: trek elke dag een vraag, zoals “wat zou je doen met één miljoen?” en ga erover in gesprek met de leerlingen.</i> • Verzet: aandacht aan het ongewenste gedrag houd je zo luchtig en zo kort mogelijk, alsook is de sanctie gekoppeld aan waar het is misgelopen. ○ Geweldloos verzet is een vorm van vechten, waarbij je als leerkracht geen agressie gebruikt, maar aanwezig en vastberaden bent, terwijl je escalaties vermijdt. ○ Nieuwe autoriteit maakt straf efficiënter en krachtiger. ○ <i>Eerste voorbeeld: wanneer je een leerling betrapt op kauwgom in de klas, geef je eerst aan dat je verwacht dat er niet gekauwd wordt. Wanneer de leerling even later of een volgende les terug een kauwgom in de mond heeft, kan je zeggen “Ben je nu weer aan het “sjieken”?”.</i> ○ <i>Tweede voorbeeld: wanneer de leerling heeft gekrabbeld op de lessenaar, dient de leerling in kwestie dit zelf af te wassen (nadat enige tijd verstreken is).</i>
--	--

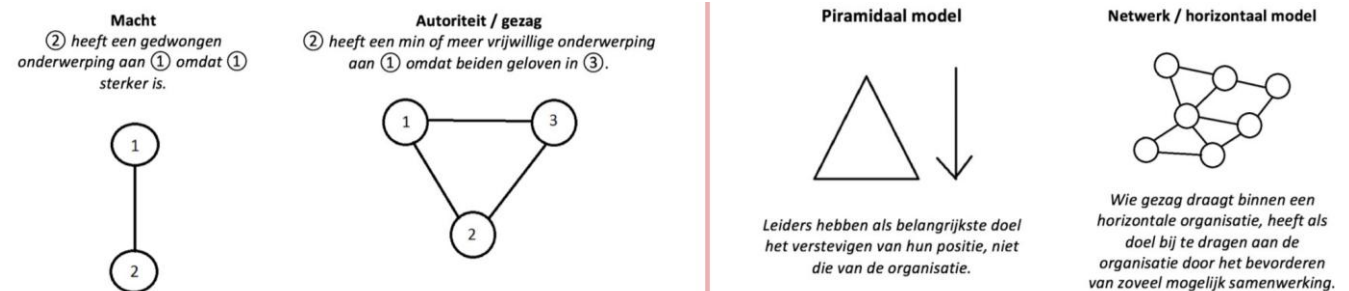
	<u>Bedenkingen:</u> • In het werkveld merk ik dat directie en leerkrachten na moeilijk hanteerbaar gedrag – soms gedreven door personeelstekort – grijpen naar bijvoorbeeld niet meegaan op een (meerdaagse) uitstap. Dit is voor mij een eye-opener, want de stap naar straffen wordt zo heel snel gezet. Als je na een zorgvuldige overweging van voor- en nadelen besluit dat een bepaalde sanctie het meest aangewezen is, dan wil ik graag weten hoe je hierover geweldloos / verbindend kan communiceren. Anders gezegd gaat het hier over hoe ik de methodiek van de twee handen concreet toepas. • In de inloopstage heb ik ervaren dat onderstaand gedrag van leerlingen kan beschouwd worden als mijn drie rode knoppen (cf. zelfcontrole): 1 Te laat komen in de les, zonder dat de reden gekend is waarom ze te laat komen, maar waardoor ik nog niet aan mijn les kan beginnen of mijn instructies gedeeltelijk herneem nadat ze later binnenkomen. Dit roept bij mij een gevoel van controleverlies op; 2 Niet stil zijn nadat ik het (meermaals) vroeg. Dit roept bij mij enerzijds lichte frustratie op, maar anderzijds weet ik ook niet of het dermate storend is dat een sanctie op zijn plaats is; 3 Me uittesten door bijvoorbeeld te vragen om naar het toilet te gaan terwijl het net pauze is geweest. • In de inloopstage kreeg ik van een leerlinge de feedback om minstens twee minuten te praten over iets wat niet over de les gaat. In mijn integratiestage wil ik hiermee rekening houden om in te zetten op de band met de leerlingen (cf. relatie). Ik wil graag elke les een bokaal of doosje met vragen bijhebben.
4. Omer, H. (2019). <i>Nieuwe autoriteit / verbindend gezag voor het onderwijs</i>. Pelckmans Pro.	<u>Leerpunten:</u> • Nieuwe Autoriteit is de term die Haim Omer zelf koos voor het gedachtegoed, hiermee de nadruk leggend op het feit dat het gaat over een nieuwe invulling van de autoriteitsrol van de opvoeder. • Verbindend Gezag werd door Eliane Wiebenga en Hans Bom bedacht als alternatief voor de term Nieuwe Autoriteit, vanuit de motivatie dat deze formulering direct benoemt waar het in de ‘nieuwe’ vorm van gezag om draait. Hiermee slaan ze een brug tussen twee dimensies van de opvoedingsrelatie die we in de praktijk soms moeilijk met elkaar gecombineerd krijgen: “Zowel hiërarchische afstand als relationele nabijheid, zowel een liefdevol anker als heldere grenzen en zowel verzet tegen wat onacceptabel is als geloven in de mogelijkheden van de ander.” Het woord “verbindend” geven ze een dubbele betekenis: ○ Gezagsfiguren voelen zich sterker als ze handelen vanuit het “wij” van een gemeenschap van opvoeders. ○ Relatie met warmte en geloven in de eigen mogelijkheden van kinderen en jongeren, maar straalt ook de stevigheid uit van het formuleren van en vasthouden aan verwachtingen en grenzen.

5. Faes, S. (s.d.). <i>Paul Verhaeghe – Autoriteit</i>. Geraadpleegd op 16 april 2026, van http://www.onderwijsfilosofie.nl/autoriteit/	Sofie Faes bespreekt het filosofische boek <i>Autoriteit</i> van Paul Verhaeghe, terwijl ze focust op concepten die relevant zijn voor de onderwijspraktijk. Verhaeghe ontleedt zelf het essay <i>The crisis in education</i> van Hannah Arendt. In het opleidingsonderdeel Wijsgerige pedagogiek leerde ik dat – volgens Arendt – die crisis in onderwijs veroorzaakt werd door een misplaatst politiek ideaal van gelijkheid (J. Vlieghe, persoonlijke communicatie, 9 oktober 2019). Zo werden onderscheidingen die fundamenteel zijn om écht te kunnen onderwijzen niet langer gemaakt. Concreet ging het over het onderscheid leerlingen – leerkrachten én het onderscheid talentvolle leerlingen – minder talentvolle leerlingen. In haar standpunt is onderwijs een ontmoeting tussen generaties, wat een ongelijke verhouding impliceert. Een leerkracht is een vertegenwoordiger van de bestaande generatie en heeft de verantwoordelijkheid om de wereld te introduceren aan de nieuwkomers/leerlingen. Deze verantwoordelijkheid neemt een leerkracht op omwille van liefde voor de wereld – in het bijzonder het eigen vakgebied - én geeft een leerkracht autoriteit. Arendt plaatst onderwijs met de intergenerationele ongelijkheid loodrecht tegenover politiek, waar het net draait om gelijkheid. In 1954 kaartte Arendt het probleem aan dat de autoriteit in het onderwijs verdwenen was, wat vandaag nog brandend actueel is (J. Vlieghe, persoonlijke communicatie, 9 oktober 2019) ... Volgens haar is de autoriteit onder andere verdwenen omdat leerkrachten geen verantwoordelijkheid meer opnemen om uit te leggen hoe de wereld in elkaar zit. <u>Visie op klasmanagement:</u> Verhaeghe stelt vast dat er drie manieren zijn hoe leerkrachten reageren op de toename van probleemgedrag, maar deze doen de autoriteit van een leerkracht niet stijgen. 1 Het probleem bij de individuele leerling leggen en aanpakken, bv. diagnoses en medicatiegebruik, maar zo worden de dieperliggende oorzaken vaak niet meer onderzocht; 2 Het onderwijs uitdagender inrichten zodat leerlingen gemotiveerder worden, maar leerlingen iets laten leren waar ze in eerste instantie niet zelf geïnteresseerd in zijn, vergt gezag van de leerkracht; 3 Steeds meer controlemechanismen en regels installeren, maar hierdoor ontstaat er een negatieve spiraal. De leerlingen reageren met verzet en weerstand op de straffen, waardoor er meer controle en regels volgen. <u>Leerpunten:</u> • De definities van macht, autoriteit, piramidaal model en horizontaal model worden schematisch weergegeven in Figuur 2. Een persoon heeft macht omdat het wordt opgelegd aan de andere partij.
---	---

Autoriteit wordt verkregen omdat beide partijen geloven dat onderwijs goed is. Deze derde partij of externe grond ontbreekt bij macht. Haim Omer voegt toe dat macht volledige gehoorzaamheid eist, terwijl autoriteit autonomie toelaat. En moge autonomie vandaag net niet het ultieme doel van opvoeding en onderwijs zijn? “De leerkracht weet het beter” is een voorbeeld van het piramidaal model, maar dit werkt vandaag niet meer, omdat de samenleving is geëvolueerd. Er is met andere woorden geen geloof meer in die externe grond. Omer pleit voor het horizontaal model, waarbij de autoriteit bij een groep mensen ligt, zoals het schoolteam én de ouders én de hulpverleners (en niet langer bij één individu zoals de leerkracht).

Figuur 2

Macht vs. autoriteit & piramidaal model vs. horizontaal model

Noot. Overgenomen uit Paul Verhaeghe – Autoriteit, door S. Faes, s.d..

- Nieuwe autoriteit is gestoeld op:
 - **Aanwezigheid:** de vrijwillige onderwerping kan er pas zijn wanneer ouders, leerkrachten en andere sleutelfiguren verwachtingen voorhouden aan de jongeren en deze blijven volhouden.
 - **Afstand en verschil:** als leerkracht ben je een autoriteitsfiguur en geen gelijke van de leerling. Het is belangrijk dat je een duidelijke nee kan uitspreken en hier niet voor terugdeinst.
 - **Transparantie:** transparant zijn over problemen, bv. dat je het moeilijk hebt om je klas onder controle te houden, wekt een beschamend gevoel op, maar dit opent mogelijkheden voor herstel. Vroeger werden die moeilijkheden eerder geheim gehouden uit vrees dat de leerkracht beschuldigd zou worden en er een straf zou volgen.
 - **Mogelijkheid tot herstel:** als iemand zelf actief kan bijdragen aan de oplossing, vergroot dit de kans op herstel en verbetert dit ook het zelfbeeld.

6. Leonard, H., & Dolfeyn, H. (2015). Waakzame zorg: een concrete uitwerking van het concept nieuwe autoriteit op school. <i>Welwijs: wisselwerking, onderwijs en welzijnswerk</i>, 26(3), 17-21.	Bij Timmermans (2022), stelde ik me de vraag hoe ik de methodiek van de twee handen concreet kan toepassen. Deze bron gaat hier dieper op in en geeft aan hoe dit te rijmen valt met het behouden van de vertrouwensrelatie. <u>Visie op klasmanagement:</u> • Net zoals Hannah Arendt (J. Vlieghe, persoonlijke communicatie, 9 oktober 2019), stelt Haim Omer dat er een asymmetrische leerling-leerkrachtrelatie onontbeerlijk is. Leerkrachten hebben namelijk een verantwoordelijkheid in het ondersteunen van het opgroeien van hun leerlingen. • Deze bron gebruikt een andere metafoor om nieuwe autoriteit en de taak als leerkracht uit te leggen. De boot (leerling) is met een lang touw verbonden met het anker (leerkracht als gezagsfiguur). Als alles goed gaat, laat de ankerfiguur het touw vieren: de boot kan zelf kiezen waar hij naartoe vaart en hoe ver hij zich op zee begeeft. De ankerfiguur houdt echter een oogje in het zeil, alert voor mogelijke problemen of gevaren. Vanuit die waakzaamheid kan hij beslissen om het touw strakker aan te trekken, ook zonder dat de leerling het daarmee eens is. (Leonard & Dolfeyn, 2015, p. 17) <u>Leerpunten en bedenkingen:</u> • De ankerfunctie wordt geconcretiseerd in drie niveaus van waakzame zorg. 1 Open opmerkzaamheid: basisniveau van aanwezigheid, bijvoorbeeld praten met de leerlingen 2 Gerichte opmerkzaamheid: open gesprek met de leerling bij signalen dat niet alles vlot loopt, bijvoorbeeld situatie benoemen, bezorgdheid uiten en een oplossing bespreken. <i>Bijvoorbeeld: Je bent precies erg stil. Is er iets waar je met mij over wil praten?</i> Ik realiseer me dat een onderzoekende houding hier uitermate belangrijk is. 3 Geweldloos verzet: eenzijdige beschermingsacties ○ In plaats van straf geven en nog sterker straffen tot de leerling uiteindelijk doet wat hij moet doen • Hoe combineer je de ankerfunctie met de drang naar autonomie van leerlingen? ○ Leonard en Dolfeyn geven aan: “Een achterliggende houding van respect voor de autonomie in eigen denken, voelen en handelen van leerlingen is essentieel. Het uitgangspunt dat je gedrag van een ander niet kan controleren, enkel je eigen gedrag, is onontbeerlijk” (p. 20). • Ook een goede vertrouwensrelatie en actiebereidheid kunnen hand in hand gaan: leerlingen zijn op de hoogte dat leerkrachten toezicht houden en tot actie overgaan indien probleemgedrag zich voordoet.
--	---

7. Huygens, E. (2025, 12 november). <i>Geweldloze communicatie versus straffen en belonen</i>. [Workshop]. KU Leuven School of Education, Kortrijk. Geraadpleegd op 12 november 2025, van http://soe.kuleuven.be/limbo/nascholingen/limbo/geweldloze-communicatie-versus-straffen-en-belonen-4	Deze workshop volgde ik om te oefenen in geweldloze communicatie als tegengewicht voor straffen en belonen. Ik hoop enerzijds te weten te komen hoe geweldloze communicatie zich verhoudt tot het behaviorisme waarin straffen en belonen centraal staat. Anderzijds wil ik concrete handvaten verkrijgen over hoe ik het gedrag van leerlingen kan bijsturen. <u>Visie op klasmanagement:</u> Geweldloze communicatie en behaviorisme zijn twee oplossingsstrategieën die hand in hand gaan: je kan straffen en belonen, maar je doet dit nooit zonder te communiceren. <u>Leerpunten:</u> • Probleemgedrag wordt omschreven als gedrag dat niet beantwoordt aan geldende normen en waarden en een conflictsituatie veroorzaakt. Het is de basis om te bepalen of we als leerkracht al dan niet zullen straffen. In de workshop wordt benadrukt dat veel probleemgedrag wordt veroorzaakt doordat niet gecommuniceerd is over wat er verwacht werd. Ik neem mee dat het belangrijk is om de verwachtingen helder te verwoorden. • Terugdenkend aan de definitie van macht die ik in Faes (s.d.) aanhaalde, sluit de definitie van onmacht binnen geweldloze communicatie daar het dichtste bij aan. Het lijkt me belangrijk om te waken over de begripsverwarring. Onmacht is namelijk je onderwerpen aan iets waarop je geen invloed hebt. Daarentegen is macht het vermogen om eigen keuzes te maken vanuit je behoeften. Macht en onmacht gaan over de manier waarop je met de autoriteit omgaat en welk gevoel dit je geeft. Er is steeds een dubbel perspectief op macht, wat toegepast op de klassituatie inhoudt dat zowel de leerkracht als de leerlingen macht hebben. Als leerkracht wil je dat de leerlingen iets doen of net niet doen, maar de leerlingen willen ook dat je als leerkracht iets wel of niet doet. In mijn motivatie haalde ik het gezegde “een leerkracht bestaat alleen als er leerlingen zijn” aan. De leerlingen hebben immers de behoefte om te willen leren en geven de leerkracht het mandaat om hen iets aan te leren. Mandaat veronderstelt autoriteit. • Geweldloze communicatie wordt omschreven als het erkennen dat beide personen gelijk hebben en dat beide personen aan hun behoefte proberen te voldoen. De behoeften zijn evenwaardig. Er is met andere woorden ruimte voor geweldloze communicatie wanneer je al dan niet kan aanvaarden wat de ander zegt. Geweldloze communicatie vertrekt vanuit een waarneming, namelijk het concrete gedrag dat je beschrijft.
--	---

	Hieraan wordt een gevoel en een behoefte gekoppeld. Tot slot wordt een verzoek geponeerd, wat altijd een open vraag is, aangezien de ander er al dan niet kan op ingaan. ○ Als inspiratie naar de klaspraktijk wordt benoemd dat je de regel kan introduceren wiens naam op het bord wordt geschreven, nog niet vertrekt uit de klas. Na de les wordt aan de leerlingen gevraagd of ze weten waarom ze even dienen te blijven. Dit is de aanleiding voor een gesprek, wat als volgt kan verlopen: “Ik merkte dat jullie veel hebben gebabbeld, wat voor mij niet fijn was om les te geven. Doordat jullie weigerden om mij gezag te geven om dit deeltje over het behaviorisme goed uit te leggen, geven jullie mij het gevoel dat ik op dat moment niet jullie leerkracht ben. Zijn jullie bereid om de volgende lessen in stilte naar mij te luisteren?” • Leerlingen hebben verschillende behoeften, wat gekoppeld kan worden aan het continuüm van motivatie. ○ Wanneer er sprake is van amotivatie bij een leerling, is er geen gevoeligheid voor straffen en belonen. ○ Bij gecontroleerde motivatie (“moeten”) geldt straffen en belonen. <i>Bijvoorbeeld: de leerlingen hebben geen behoefte aan heisa wanneer ze niet opletten of ze moeten hun diploma behalen van hun ouders.</i> ○ Bij autonome motivatie (“willen”) geven de leerlingen je als leerkracht mandaat. <i>Bijvoorbeeld: de leerlingen hebben de behoefte om te willen leren over je vakgebied ...</i> <u>Bedenkingen:</u> • In mijn inloopstage kreeg ik van mijn stagementor de tip om naar de leerlingen te benoemen dat ik hun speeltijd afneem als zij mijn lestijd afnemen (H. Stevens, persoonlijke communicatie, 24 oktober 2025). Tijdens deze workshop merkte ik op dat dit niet verbindend is, maar louter gaat over het straffen, wat beaamd werd door Huygens. Deze uitspraak zal ik niet hanteren in mijn klasmanagement. • Ik vroeg me af wat de verhouding is tussen nieuwe autoriteit en geweldloze communicatie, waarover ik met Huygens van gedachten wisselde. “Ze staan enerzijds naast elkaar, maar zijn anderzijds ook wel iets anders”, luidde haar antwoord. Beide gaan over het neerzetten van gezag op een warme en verbindende manier. Je zou het met elkaar kunnen rijmen in de zin: “de leerling heeft oog voor de behoefte naar autoriteit van de leerkracht als die oog heeft voor de behoefte van gelijkheid van de leerling”. • Ik neem mee om waakzaam te zijn dat de situatie niet wordt ontlopen, waardoor er geen gedragsverandering plaatsvindt. <i>Bijvoorbeeld: een leerkracht geeft geen groepswork meer op vrijdag.</i>
--	--

8. Leonard, H., Debonnet, M., Michiels, G., & De Rouck, A. (2021). Herstelgericht werken, nieuwe autoriteit en geweldloze communicatie: drie invalshoeken, één mindshift. <i>Caleidoscoop</i>, 33(1), 30-39.	In dit artikel hoop ik te weten te komen hoe nieuwe autoriteit, geweldloze communicatie en herstelgericht werken zich verhouden ten opzichte van elkaar. Op basis van de titel lijken het drie verschillende invalshoeken te zijn, die wel eenzelfde mentaliteitswijziging vragen en dus bijgevolg heel wat overeenkomsten hebben. <u>Visie op klasmanagement en omschrijving van kernbegrippen:</u> • Er worden drie benaderingen besproken die passen binnen de nieuwe mindshift, maar het is niet nodig om te kiezen voor één model. De auteurs wijzen op volgend voordeel: “Bekijken we een casus samen vanuit deze drie modellen, dan keren we nadien verrijkt terug naar onze praktijk, met nog vérrijkendere antwoorden voor de verschillende situaties” (p. 34). Bovendien zorgt net het combineren van de taal en tools van meerdere benaderingen ervoor dat de mindset van ons denken naar ons handelen verschuift. 1 Nieuwe autoriteit: gebaseerd op de principes van geweldloos verzet worden taal en tools aangereikt, die opvoeders/leerkrachten helpen om hun relatie met jongeren op een krachtige en verbindende manier vorm te geven. 2 Geweldloze communicatie: eveneens ontstaan vanuit de bewegingen van geweldloos verzet als reactie op gewelddadige onderdrukkingen, waarin verbinding zoeken met elkaar en jezelf vanuit empathie centraal staat. 3 Herstelgericht werken: gaat ervan uit dat mensen meer kans maken om goed samen te werken en hun gedrag in positieve zin aan te passen als de autoriteitsfiguur dingen doet met hen. <u>Leerpunten:</u> • Wat houdt de mindshift in? ○ De mindshift die bij die drie benaderingen optreedt, is een verschuiving in ons denken en voelen: - autoritair sturend model (cf. piramidaal model) → emancipatorisch verbindend model (cf. horizontaal model) - gedragsbeleid → relatiebeleid - traditionele autoriteit → hedendaagse autoriteit ○ Het doel van onderwijs is groei, zelfontplooiing en verantwoordelijkheid opnemen.
---	---

	• Wat zijn de gelijkenissen? ○ In de drie benaderingen staan gezamenlijke verantwoordelijkheid, verbinding en wederzijds respect centraal. Het gaat steevast over het bewust zijn en erkennen van de gevoelens, noden en verantwoordelijkheden van alle partijen. • Wat zijn de verschillen? ○ Het woordgebruik is vaak verschillend in de drie benaderingen. Neem nu verbinding, wat kan beschreven worden als een verbindende vorm van gezag, geweldloos met elkaar omgaan en het aangaan/onderhouden/herstellen van relaties. • Wat zijn helpende gedachten / acties? ○ Ik besef dat mijn autoriteit niet afhangt van gehoorzaamheid, maar van mijn eigen volharding. Ik geef dus niet op als de gewenste verandering niet meteen optreedt. ○ Ik wil een beroep doen op de verantwoordelijkheid van de leerlingen, maar het is aan hen om daar iets mee te doen. Ik heb geen controle over hun gedrag. Ik zie ook welke verantwoordelijkheden bij mij liggen. ○ Wat is het kleinst mogelijke dat ik nu onmiddellijk kan doen dat helpt of minstens het conflict niet nog groter maakt? ○ Hoe kom ik weer in mijn kracht?
--	---

2. AFGEBAKENDE ONDERZOEKSVRAAG: noteer je onderzoeksvraag en link deze aan een rol en één of meerdere **beroepstaken** van de leraar.

Onderzoeksvraag	<i>Hoe kan ik mijn klasmanagement optimaliseren tijdens de lessen MAVO aan 3OL van Spes Nostra Heule opdat er een rustig leerklimaat zou zijn en het moeilijk hanteerbaar gedrag voor mij hanteerbaar wordt?</i>
Rol van de leraar Beroepsta(a)k(en)	- Faasen en collega's (2024) vatten de rollen van de leerkracht mooi samen in onderstaand citaat. Het is de verantwoordelijkheid van de leerkracht om heldere verwachtingen uit te spreken, grenzen te stellen en bij overtreding daarvan actie te ondernemen. De autoriteit van de leerkracht biedt veiligheid en bescherming. Het geeft kinderen bovendien het vertrouwen door te zetten als het even tegenzit (p. 18). Rol 2: de leraar als opvoeder <u>Beroepstaak 7: Een positief leefklimaat creëren met aandacht voor attitudevorming</u> - In overleg een positief leefklimaat creëren voor de lerende(n) in de groep in de onderwijsinstelling - Grenzen stellen als de positieve interactie in het gedrang komt - Verbindend werken - Benadert alle leerlingen op positieve en respectvolle wijze - Zoekt bij niet-passend gedrag alternatieven voor het geven van straf - Past leiderschapsstijl vlot aan de situatie / individuele leerlingen aan Rol 4: de leraar als organisator <u>Beroepstaak 12: Een gestructureerd en stimulerend leerklimaat bevorderen in een veilige werkomgeving</u> - Klasorde houden - Kan de leerlingen gedurende de volledige lestijd leerdoelgericht activeren, voor zover de mogelijkheden en beperkingen van de beginsituatie (leerlingenkenmerken, onderwijskenmerken ...) hiertoe kansen bieden - Structuur bieden - Is consequent in het opvolgen van afspraken en het toepassen van regels, maar houdt ook telkens rekening met de specifieke context van de individuele leerlingen - Creëren van een stimulerende en werkbaar klasruimte met uitdagende leervoorzieningen - Voelt tijdig aan wanneer de werkorde dreigt af te zakken en anticipeert daarop (o.a. door ruimtelijk ingrijpen) Rol 5: de leraar als innovator en onderzoeker <u>Beroepstaak 14: Zichzelf bijsturen op basis van (externe) professionalisering, systematische en kritische reflectie op eigen functioneren en het uitvoeren van praktijkonderzoek</u> - Onderzoekende houding tonen - Opmerkzaam zijn, nieuwsgierig zijn, bedachtzaam zijn, kritisch zijn en delen met anderen

3. MINIMUM TWEE CONCRETE ONDERZOEKSDEELVRAGEN + DEELDOELEN: waarvan minimum 1 kennisdoel en minimum 1 actiedoel. Noteer SMART wat je wil bereiken.

Onderzoeksdeelvraag 1	• Op welke manier stellen de leerlingen van 3OL moeilijk hanteerbaar gedrag? ○ <u>Kennisdoel 1</u>: Tegen de start van mijn eerste les kan ik de beginsituatie van de leerlingen van 3OL beschrijven. ○ <u>Kennisdoel 2</u>: Na drie stagelessen heb ik zicht op welk gedrag ikzelf als moeilijk hanteerbaar ervaar in 3OL. ○ <u>Kennisdoel 3</u>: Tegen het einde van mijn stage heb ik de beginsituatie van de leerlingen van 3OL bijgestuurd. ○ <u>Evaluatie</u>: In welke mate vind ik de beeldvorming die mijn stagementor heeft geschetst representatief voor hoe ik de leerlingen van 3OL ervaar?
Onderzoeksdeelvraag 2	• Welke methodieken gebruiken de leerkrachten om te reageren op het moeilijk hanteerbaar gedrag van 3OL? ○ <u>Kennisdoel 4</u>: Als baseline bespreek ik hoe ik normaliter zou antwoorden op moeilijk hanteerbaar gedrag van leerlingen. ○ <u>Kennisdoel 5</u>: Tegen midden mei wil ik geanalyseerd hebben uit welke acties het klasmanagement van het leerkrachtenkorps van 3OL bestaat. ○ <u>Evaluatie</u>: Heb ik aangegeven hoe ikzelf en de leerkrachten reageren op moeilijk hanteerbaar gedrag?
Onderzoeksdeelvraag 3	• Welke methodieken bestaan er binnen nieuwe autoriteit om te reageren op moeilijk hanteerbaar gedrag? ○ <u>Kennisdoel 6</u>: Tegen de start van mijn eerste les heb ik een mindmap opgesteld met mogelijke handelingswijzen. ○ <u>Kennisdoel 7</u>: Tegen de start van mijn eerste les kan ik onderbouwen waarom bepaalde methodieken een effect hebben. ○ <u>Evaluatie</u>: Heb ik grafische voorstellingen ontwikkeld? Heb ik uitgelegd hoe een methodiek werkzaam is volgens de theorie?
Onderzoeksdeelvraag 4	• Welk effect hebben de methodieken van nieuwe autoriteit, die ik in mijn lessen toepas, op het moeilijk hanteerbaar gedrag van 3OL? ○ <u>Actiedoel 1</u>: Tegen de eerste les heb ik een klasreglement opgesteld, wat in de eerste les met de leerlingen wordt bijgestuurd. ○ <u>Actiedoel 2</u>: Tijdens alle stagelessen maak ik gebruik van onder andere groeimindsetkaarten, stiltes, parkeerkaartjes ... ○ <u>Actiedoel 3</u>: In de laatste les spelen de leerlingen het bordspel 'k blijf staan van Alaerts (2023) als debriefing van de methodieken die ik in mijn lessen gebruikte. ○ <u>Evaluatie</u>: Vind ik dat de leerlingen over mijn grenzen zijn gegaan?

Plannen

Globale planning onderzoeksactiviteiten

Periode	Gericht op welke onderzoeksdeelvraag?	Onderzoeksactiviteit en respondenten	Argumentatie keuze onderzoeksactiviteit
Januari 2026 – februari 2026	Onderzoeksdeelvraag 1 – kennisdoel <i>Op welke manier stellen de leerlingen van 3OL moeilijk hanteerbaar gedrag?</i>	• Observatie van de leerlingen van 3OL met observatieschema van Mattheus en collega's (2024) tijdens WE-time en tijdens de les MAVO (zowel van mijn stagementor als van mezelf) • Gesprek met stagementor (leerkracht PAV) van 3OL • Analyse van leerlingvolgsysteem Smartschool van 3OL • Klassenraad van 3OL	Via triangulatie wens ik te komen tot een rijke beeldvorming om de beginsituatie van 3OL beter in te schatten. Ik baseer me op de methodiek van een klasportret wat in de inloopstage werd ingeoeft en observeer op verschillende plaatsen en bevestig verschillende leerkrachten. Van der Donk en van Lanen (2020) bedoelen met hun leerlingportret van alle leerlingen hetzelfde. Hoe de leerkrachten 3OL ervaren, is mijn vertrekpunt. Mijn focus van de beeldvorming is het moeilijk hanteerbaar gedrag en informatie die hiertoe een verklarings- en handelingskader kan bieden. Zo kan ik doelgericht acties selecteren voor mijn klasmanagement. Het initiële klasportret stel ik bij op basis van mijn observaties, want het is denkbaar dat ik een gedeeltelijk ander klasbeeld bekom wanneer ikzelf als stagiair voor diezelfde klas sta.
Januari 2026 – midden mei 2026	Onderzoeksdeelvraag 2 – kennisdoel <i>Welke methodieken gebruiken de leerkrachten om te reageren op het moeilijk hanteerbaar gedrag van 3OL?</i>	• Vragenlijst voorkeursstrategie reageren op agressie voor mezelf van Dupont en Taghon (2019) • Observatie van een les MAVO • Gesprekken met leerkrachten van 3OL: PAV en organisatie • Analyse van leerlingvolgsysteem Smartschool van 3OL	Ik vraag me enerzijds af welke manier van reageren op moeilijk hanteerbaar gedrag, waarvan agressie een onderdeel is, ik zelf heb. Hiertoe is een vragenlijst die ik zelf invul en scoor een geschikte activiteit. Anderzijds wens ik te weten hoe het leerkrachten-korps van 3OL reageert op het moeilijk hanteerbaar gedrag. Hiervoor zet ik verschillende onderzoeksactiviteiten in: observatie, gesprek en analyse van de schriftelijke neerslag van de gebruikte aanpak.

Oktober 2025 – februari 2026	Onderzoeksdeelvraag 3 – kennisdoel <i>Welke methodieken bestaan er binnen nieuwe autoriteit om te reageren op moeilijk hanteerbaar gedrag?</i>	• Literatuurstudie: verdiepende bronnen (bij analyse) met grafische voorstellingen • Vorming	Op basis van mijn huidige literatuurstudie in de verdiepende probleemanalyse heb ik eerder weinig handvaten om mijn lessen vorm te geven. Ik zal me verdiepen in bronnen waar er concrete suggesties worden gegeven. Ik wil begrijpen waarom een actie effect kan hebben, waarvoor het raadplegen van literatuur aangewezen is. Een overzicht van mogelijke acties wens ik bij het voorbereiden van mijn lessen geregeld te raadplegen, waarvoor een grafische voorstelling me handig lijkt.
Januari 2026 – februari 2026	Onderzoeksdeelvraag 4 – actiedoel <i>Welk effect hebben de methodieken van nieuwe autoriteit, die ik in mijn lessen toepas, op het moeilijk hanteerbaar gedrag van 3OL?</i>	• Methodieken inzetten tijdens mijn lessen van de integratiestage in 3OL • Feedback van leerlingen van 3OL • Feedback van stagementor • Feedback van stagebegeleider • Eigen reflectie	Mijn stagementor is in de beste positie om het effect van de ingezette methodieken te beoordelen. Zij kent namelijk 3OL zeer goed en heeft reeds jarenlange ervaring met klasmanagement. Ook aan de feedback van de leerlingen en mijn stagebegeleider hecht ik waarde. Of bepaald gedrag nu wel of niet moeilijk hanteerbaar is, is een persoonlijke inschatting. Vandaar dat ik ook belang hecht om mezelf een spiegel voor te houden en te bepalen of de leerlingen over mijn grenzen gaan.

Verzamelen (en ontwerpen)

Onderzoeksdagboek met rapportering van effectief geleverde inspanningen (chronologisch weergegeven)

Datum	Acties (met eventuele verwijzing naar bewijskracht in bijlagen)	Resultaten: wat haal ik eruit?
9 november	Literatuurstudie Mattheus, F., Moeys, N., & Weemaels, B. (2024). <i>Een pedagogische tik mag niet meer: antwoorden op ongewenst gedrag in de klas vanuit de nieuwe autoriteit</i> [Bachelorproef]. Leraar secundair onderwijs, UCLL, Leuven / Diepenbeek.	Cf. analyse: onderzoeksdeelvraag 1 - Observatieschema leerlingen gebruiken om beeldvorming van leerlingen uit 3OL te structureren Cf. analyse: onderzoeksdeelvraag 3 - Grafische voorstellingen ontwikkeld - Rode vlaggen van nieuwe autoriteit - Clusters van mogelijke acties volgens de pijlers van nieuwe autoriteit
12 en 15 november	Vorming volgen voor literatuurstudie - Huygens, E. (2025, 12 november). <i>Geweldloze communicatie versus straffen en belonen</i>. [Workshop]. KU Leuven School of Education, Kortrijk. Geraadpleegd op 12 november 2025, van https://soe.kuleuven.be/limbo/nascholingen/limbo/geweldloze-communicatie-versus-straffen-en-belonen-4 - Cf. Bijlage B: aanwezigheidsattesten vormingen	Cf. verdiepende probleemanalyse: literatuurstudie - De bronnen die vermeld worden, zijn interessant om in te zetten als sneeuwbaltechniek om mijn literatuurstudie gericht uit te werken. Els Huygens verwees naar een workshop over ontoelaatbaar gedrag die in de voormiddag was doorgegaan. Ik was hiervan, niet op de hoogte en nam op 15 november contact op met Anneleen Van Nuffel om de PowerPoint te vragen. In die PowerPoint stond het boek van Leroy en collega's (2022) als basis vermeld, wat ik reeds van de bib had ontleend. - Ik legde mijn bedenking over de uitspraak van mijn stagementor, "als jullie mijn lestijd afnemen, neem ik jullie speeltijd af", voor. - Ik ben waakzaam dat de situatie niet wordt ontlopen.
16 november	Literatuurstudie Adriaenssens, P. (2010). <i>Laat ze niet schieten: geef de grens een plaats in het leven van jongeren</i>. Lannoo.	Cf. analyse: onderzoeksdeelvraag 3 Een klasreglement wil ik zeker inzetten in 3OL. Alsook wil ik dat er ruimte is voor door de leerlingen zelf aangebrachte afspraken.

3 december	Vorming volgen voor literatuurstudie - Taghon, G. (2025, 3 december). <i>Loop naar de maan! Gedragsproblemen op school</i>. [Vormingssessie]. KU Leuven School of Education, Kortrijk. Geraadpleegd op 6 december 2025, van http://soe.kuleuven.be/limbo/nascholingen/limbo/loop-naar-de-maan-gedragsproblemen-op-school-10 - Cf. Bijlage B: aanwezigheidsattesten vormingen	Cf. verdiepende probleemanalyse: literatuurstudie Het “pistachio-effect” zou een leuke starter kunnen zijn als instap voor mijn presentatie op 20 mei. Hierbij kan ik ook pistachenootjes voorzien als smaakmaker.
Midden januari	Pot met groeimindsetvragen maken en posters met uitleg over de groeimindset afdrukken op A3 Cf. Bijlage C: uitgewerkte methodieken	
21 januari	Observatie van de leerlingen van 3OL tijdens de les PAV - Aandachtspunt: welk gedrag stellen de leerlingen? Gesprek met stagementor (leerkracht PAV) in 3OL - Aandachtspunt: hoe reageert ze op het gedrag van de leerlingen? Toegang tot leerlingvolgsysteem Smartschool gevraagd aan ICT-coördinator	Cf. analyse: onderzoeksdeelvraag 1 - Ik had de intentie om te observeren tijdens MAVO, maar het werd zelfstandig werk van wiskunde. MAVO werd opgespaard voor mij. - De leerlingen vragen zich of ze de stoutste klas van Spes Nostra zijn. - De leerlingen babbelen veel en weten niet wanneer ze ermee moeten stoppen. Wanneer je hen erover aanspreekt, antwoorden ze dat ze niet aan het babbelen zijn. - Wat beschrijvingen van individuele leerlingen: A. is een ondergrondse aanstoker. D. is vlug geïrriteerd. I. is zijn 3de middelbaar aan het dubbelen in dezelfde richting. M. komt van 2A, werkt vlugger en heeft nood aan differentiatie. O. dient veel taken niet in, ondanks uitstel op taken. Ze legt haar hoofd neer omwille van pijn. - Ry. vindt haar werkboek niet meer en hou je in het oog op de pc. Z. zegt vaak dat ze het niet begrijpt. Cf. analyse: onderzoeksdeelvraag 2 - Met oortjes in werken de leerlingen meestal rustiger en meer door. - Ze schrijft nota's over kauwgom, stiptheid en vervelend gedrag, maar niet over gsmgebruik doordat dit moeilijker is in “BSO”.

23 januari	Leerlingvolgsysteem doornemen - Foto's van leerlingen uitgeprint en in een bokaal gestoken om naampjes te kunnen trekken - Namen van leerlingen van buiten leren zodat ik hen makkelijker kan aanspreken op hun gedrag	Cf. analyse: onderzoeksdeelvraag 1 - Ik heb een beter zicht gekregen op welk gedrag de leerlingen stellen: - Er zijn veel nota's over babbelen met de klasgenoten, bezig zijn met schmink, eten en kauwen in de klas, flesje water over klasgenoot leegduwen, niet in stilte werken, niet naar de strafstudie komen, met andere zaken bezig zijn op de laptop, onbeleefd taalgebruik, op bank liggen "slapen", stenen gooien tijdens de verplaatsing naar het park, taken niet voorbereid hebben, te laat komen en te lang naar het toilet gaan ...
30 januari tot en met 27 februari	Methodieken inzetten tijdens mijn lessen van de integratiestage in 3OL oefendoelen die relevant zijn voor mijn praktijkonderzoek - Ik wil leerlingen op een gepaste manier aanspreken op ongewenst gedrag en hen stimuleren tot gewenst gedrag (klasmanagement volgens nieuwe autoriteit en geweldloze communicatie). - Klasreglement, pot met groeimindsetkaartjes, oogcontact maken en naderen, aangeven wat ik verwacht ... - Ik wil oefenen met verschillende werkvormen en groeperingsvormen om een rustig klasklimaat te verkrijgen. - Leerlingenbundel, schrijfbordjes met competitie-element, leerspel, stellingenspel, think-pair-share-methode, aan het bord schrijven, onderwijsleergesprek ... - Ik oefen nieuwe elementen van nieuwe autoriteit en geweldloos verzet (specifiek de pijler zelfcontrole), zoals de parkeerkaartjes en het houden van stilte uit. - Wanneer iemand een vraag stelt die ik later zal beantwoorden, "parkeer ik die even". Wanneer iemand moeilijk hanteerbaar gedrag stelt, geef ik ook een parkeerkaart om de leerling later individueel op aan te spreken. - Wanneer de klas te rumoerig wordt, houd ik een stilte totdat de leerlingen uit zichzelf stil worden.	Cf. analyse: onderzoeksdeelvraag 4 - Cf. Bijlage C: uitgewerkte methodieken - Met het kennismakingsspel "Wie is het?" zette ik in op verbinding met mijn leerlingen. Het viel me op dat ze bleven bij uiterlijke kenmerken, terwijl ik ook de instructie gaf om vragen te stellen die peilen naar innerlijke kenmerken, hobby's ... - Toen ik het klasreglement voorstelde, had ik volgende vraag opgenomen: "Welke regel vinden jullie belangrijk voor een aangenaam en veilig klasklimaat?". Mi. vroeg zelf achter uitbreidingsopdrachten. Ik paste de afspraak aan naar: "Steek je hand op of spreek me aan om aan te geven dat je iets niet begrijpt of meer uitdaging wil". Ik verwees in meerdere lessen naar het klasreglement, dat eveneens in A3 uithing in de klas. Na enkele lessen waren er handtekeningen doorgeschrapt. - Bij het uithangen van de posters had ik mijn plakband laten staan. Toen ik de volgende les de posters opnieuw wou bevestigen, nadat ze eraf waren gevallen, merkte ik op dat deze er niet meer stond. Mijn mentor vertelde me dat ik gerust aan de leerlingen mocht vragen of ze het gezien hadden, daar het niet de bedoeling is dat het weg is als je iets laat staan / vergeet.

	Feedback verzamelen • 24 februari, cf. Bijlage E: feedback leerlingen integratiestage • 27 februari, cf. Bijlage F: feedback stagebegeleider integratiestage • Doorheen de stage, cf. Bijlage G: feedback stagementoren integratiestage ○ Doordat er werd gevraagd twee stagementoren te hebben, heb ik slechts 14u stage gelopen in 3OL. Deze feedback is in het blauw genoteerd. De overige 14u heb ik les gegeven in de doorstroomfinaliteit, waar klasmanagement minder aan de orde was. Die feedback is in het groen genoteerd. Beginsituatie uitschrijven en bijsturen • Cf. Bijlage D: beginsituatie 3OL in mijn lesvoorbereiding	○ De pot met groeimindsetvragen heeft effect. Eerst waren de leerlingen wat terughoudend ten opzichte van het beantwoorden van een vraag en proberen ze aan te geven dat ze niet weten wat te antwoorden. Maar snel ontstaat er een leuke dynamiek in de klas: de leerlingen roepen “pot, pot” doorheen de klas wanneer een klasgenoot uit gemakzucht lijkt te antwoorden op een inhoudelijke vraag. ○ Ik weet niet of mijn rondlopen in de klas het gewenste effect heeft. Misschien doe ik het nog te weinig of kom ik niet aan de achterste rijen? ○ In de pauzes houd ik individuele gesprekjes met de leerlingen. ○ Ik schreef enkele nota’s, waarvan Z. er twee kreeg. Ze protesteren niet wanneer ik aankondig dat ze een nota krijgen. ○ De parkeerkaartjes zet ik halverwege mijn stage in. Ik heb deze uiteindelijk niet nodig gehad om een leerling achteraf aan te spreken over diens gedrag tijdens de les. Wel heb ik deze ingezet om op het einde van de les terug te komen op “een hond met downsyndroom”, nadat een leerling hierover vertelde. ○ Wanneer As. aangeeft dat ze geen zin heeft in de opdracht, antwoord ik met “je mag het niet leuk vinden, maar het wordt wel gemaakt”. ○ Wanneer D. na het belsignaal nog bleef om het bordschema over te schrijven, gaf ik haar erkenning voor haar inzet. ○ Het spelen van het bordspel ‘k blijf staan had ik ingepland tijdens mijn laatste les, maar aangezien mijn stagebegeleider die dag langskwam, heb ik het een dag vervroegd en gespeeld op 26 februari. Ik voorzag twee bordspelen en trok naampjes om twee groepjes samen te stellen. Ondanks de willekeurigheid, ontstond er spanning tussen D. en F. die niet bij elkaar in de groep wilden. Deze situatie pakte ik uiteraard
--	---	---

		aan vanuit nieuwe autoriteit, namelijk verkennen wat er speelt tussen hen (bijvoorbeeld: “wat maakt dat je je zo gedraagt?”), aangeven wat ik verwacht om uiteindelijk een compromis te sluiten. D. wou uiteindelijk ook niet met de andere groep meespelen. Ik gaf haar de alternatieve opdracht om de spelregels, met uitleg over de pijlers van nieuwe autoriteit, door te nemen. Na een kwartiertje tot rust te komen, nodigde ik haar opnieuw uit om deel te nemen aan het klassikale gebeuren. Alvorens het spel van start ging, gaf ik een woordje uitleg over waarom ik net dit spel koos. Het was als het ware een debriefing van wat ik de voorbije stagelessen had gedaan en waarom. De leerlingen hebben het 40 minuten gespeeld. Normaal duurt het ongeveer 2 uur, wat voor de leerlingen van 3OL te lang zou geduurd hebben. Na enige tijd begonnen sommige leerlingen respectloos met het materiaal om te gaan. Bijvoorbeeld: de vuurtoren vloog door de klas, er lagen meerdere kaartjes op de grond ... Uiteraard sprak ik hen hier op aan en legde ik uit dat het uitgeleend is van de bib en dat het voor niemand aangenaam is als het niet volledig is. • Cf. Bijlage E: feedback leerlingen integratiestage ○ Van As. kreeg ik de spontane mondelinge feedback dat ik niet altijd de vragen beantwoord, waarvan ik zeg dat het later aan bod zal komen. Met de parkeerkaartjes geef ik aan rekening te houden met haar feedback. ○ Het valt me op dat Mo. aangeeft dat ik strenger mag zijn. Betekent dit dat hij zich stoort aan het klasklimaat? Aan welke specifieke omstandigheid dacht hij? ○ De feedback van H. dat ik goed ben in het proberen leuker te maken toont aan dat de leerling waardeert dat ik activerende werkvormen gebruik en hierin varieer.
--	--	---

		• Cf. Bijlage F: feedback ○ Doordat mijn stagebegeleider Joke Verfaillie pas mijn laatste les langskwam, kon ik de feedback rond klasmanagement niet meer toepassen in een volgende les. In de pauze tussen twee lessen sprak ze me even apart, waarbij ze zei dat ik rustig diende te zijn. Het viel me op dat ik mezelf op dat moment zeker niet opgejaagd voelde. Mijn stagementor ervaarde me ook niet zo. Haar tip van te verwijzen naar het klasreglement paste ik na de pauze toe. • Cf. Bijlage G: feedback mentoren integratiestage ○ Toen mijn mentor me het advies gaf om Z. sneller en meer aan te spreken, deed ik dit. Het advies om bepaalde leerlingen kortader aan te spreken, lijkt wat te wringen met het geweldloos of verbindend communiceren. Maar het gewenste effect is er blijkbaar (nog) niet. ○ Een tip die ik kreeg was om halverwege de zin te stoppen met babbelen en het stil te laten worden. Cf. analyse: onderzoeksdeelvraag 1 ○ Ik merk meerdere keren op dat D. zich snel aangevallen voelt. Wanneer we het schoolreglement onder de loep namen, kwam de regel dat er geen sportkledij wordt gedragen aan bod. Een leerling gaf aan dat D. eens een modieuze training droeg en hierop een opmerking kreeg van een leerkracht. D. schoot onmiddellijk in een furie, wat ik de-escaleerde door te bevestigen dat het slechts een voorbeeld was. ○ Ik ervaar zelf dat het een erg babbelachtige klas is. ○ As. vraagt in mijn les meerdere keren om naar het toilet te mogen.
--	--	---

13 februari	Gesprek in leraarskamer - Ik vraag hoe zij reageren op het gedrag van de leerlingen van 3OL. - Ik geef aan dat ik mijn praktijkonderzoek houd rond klasmanagement en nieuwe autoriteit. Een leerkracht vraagt me wat nieuwe autoriteit is, wat ik haar toelicht.	Cf. analyse: onderzoeksdeelvraag 2 - De leerkracht die organisatie geeft aan 3OL, geeft aan dat hij wel eens een stilte houdt. - Mijn stagementor geeft aan dat te veel moeilijk hanteerbaar gedrag leidt tot een schorsing.
16 februari	Literatuurstudie Faasen, E., Faasen, E., & Wiebenga, E. (2024). <i>Werkboek verbindend gezag in het basisonderwijs: van (on)macht naar kracht</i>. Uitgeverij Pica.	Cf. analyse: onderzoeksdeelvraag 3 - De boekenlegger is hetzelfde concept als de parkeerkaartjes die ik ontwikkeld heb. Het gaat namelijk over het markeren van gedrag om er later op terug te komen. - In aansluiting op de tip die ik eerder van twee leerkrachten kreeg, wordt hier ook gewezen op de kracht van de stilte. Dit zal ik zeker expliciet inzetten in de tweede helft van mijn stage. - Het is ook belangrijk dat ik expliciet mijn verwachtingen uitspreek.
2 maart	Literatuurstudie - Leroy, A., Struyf, E., & Verbeeck, G. (2016). <i>Regisseer je klas: oefeningen in klasmanagement</i>. Pelckmans Pro. - Severeijns, G. (2021). <i>In je blootje in de klas: kwetsbaarheid tonen en verbinding zoeken als leraar</i>. Lannoo Campus.	Cf. analyse: onderzoeksdeelvraag 3 - Dit zijn relevante bronnen om verder te oefenen op klasmanagement. - Het is ook relevant om te verklaren
1 april	Klassenraad Mijn stage in 3OL is reeds een maand afgelopen. Ik ben benieuwd hoe de leerlingen geëvolueerd zijn, zowel qua punten als qua gedrag.	Cf. analyse: onderzoeksdeelvraag 1 - Ik heb nog een beter zicht gekregen op het levensverhaal van de leerling en hun context. Enkele voorbeelden: Z. regelt de administratie en huisvesting van het gezin. O. gedraagt zich nu heel goed in vergelijking met vorige schooljaren op andere scholen, waar ze niet meer welkom is. Ze neemt agressiemedicatie, die een depressieve stemming zou uitlokken bij haar. Ook zouden haar ouders willen terugkeren naar hun geboorteland zodra O. 18 jaar is, maar wenst O. niet mee te gaan. - As. heeft een moeilijke thuissituatie. D. woont bij haar tante en E. bij haar zus.

3 april	Leerlingen- en oudercontact, wat het kompasgesprek genoemd wordt - As., F., H., I., Mi., Ry. en W. zijn ingeschreven. Het gesprek met H. woonde ik niet bij. - As. en W. komen op gesprek met hun zus (zonder ouder). - Ry. is niet aanwezig op het gesprek, maar haar vader wel. - Ik geef aan hoe ik de leerlingen heb ervaren tijdens mijn stage. - De klastitularis vertelt dat in het kompasgesprek leerlingen, ouders en leerkrachten eigenlijk op dezelfde lijn zitten en dat het gesprek vanuit de leerling komt. Het kompasgesprek werd uiteindelijk vanuit de klassieke bank tegenover bankopstelling gevoerd en er werden vaak vragen gesteld aan de leerlingen.	Cf. analyse: onderzoeksdeelvraag 1 - De leerlingen komen nerveus op me over. - Wanneer de klastitularis aangeeft dat As. niet mag profiteren van de maatregel om naar buiten te gaan, komt aan bod dat ze het verwoordt als naar het toilet gaan. Ze voelt zich meer comfortabel bij deze vraag, ook al moet ze niet naar het toilet, aangezien dit minder opvalt naar de rest van de klas. Cf. analyse: onderzoeksdeelvraag 4 - Ik observeer dat mijn groeimindsetposters en klasreglement nog in de klas uithangen. - Ik vroeg aan F. of het bordspel nog effect had nadat mijn stage gedaan was. Ik vermoed dat het een vage vraag was, want ik krijg geen uitsluitend antwoord.
8 april	Vorming volgen voor literatuurstudie - Das, K. (2026, 8 april). <i>Klasmanagement en autoriteit</i>. [Vormingssessie]. Tools 4 Schools, Kortrijk. Geraadpleegd op 12 april 2026, van http://www.tools4schools.be/programma-2026 - Cf. Bijlage B: aanwezigheidsattesten vormingen	Cf. analyse: onderzoeksdeelvraag 1 Het is intussen weer enige tijd geleden dat ik nog kon schrijven aan mijn praktijkonderzoek. Deze vorming helpt me enerzijds om opnieuw in de flow te geraken. Anderzijds beschouw ik het als een terugblik op wat ik wel en niet heb geïntegreerd tijdens mijn integratiestage.
12, 13, 14, 16, 17 en 18 april (2 ^{de} week van Paasvakantie)	Literatuurstudie - Bronnen en vormingen hiervoor vermeld beter uitschrijven - Dupont, V., & Taghon, G. (2019). <i>Antwoorden op agressie en grensoverschrijdend gedrag</i>. Pelckmans. Brainstormen over analyse Feedback doorlezen en selecteren in functie van praktijkonderzoek Praktijkonderzoek aanpassen aan de tussentijdse feedback	Cf. analyse: onderzoeksdeelvraag 2 - Mijn voorkeursstrategieën om te reageren op agressie zijn confronteren, de-escaleren en hulp halen - Cf. Bijlage H: voorkeursstrategie reageren op agressie Cf. analyse: onderzoekdeelvraag 4 - Ik weet hoe ik mijn analyse wil structureren, namelijk via de deductieve werkwijze. Van der Donk en van Lanen (2020) beschrijven dit als volgt: "De categorieën zijn al vóór de analyse vastgesteld op basis van de inzichten die je verworven hebt uit de literatuur en de onderwijspraktijk in het begin van het onderzoek"

		(p. 262). Aangezien mijn voornaamste focus ligt op nieuwe autoriteit, kan ik de pijlers als categorieën nemen. Ik schrijf mijn gedachten kort neer. Wanneer ik iets in de literatuur tegenkom dat ik er theoretisch mee kan verbinden, plaats ik een opmerking.
2, 3, 5, 6, 7, 9, 10, 13, 14 en 15 mei (begin tot midden mei)	Literatuurstudie - Goossens, S. (2026, 9 januari). <i>Storend gedrag in de klas: 6 vragen van leerkrachten</i>. Klasse. Geraadpleegd op 7 mei 2026, van http://www.klasse.be/758160/storend-gedrag-in-de-klas-6-vragen-van-leraren/ Beginsituatie 3OL uitschrijven Onderzoeksdagboek reconstrueren Analyse leerlingvolgsysteem - Er zijn nog heel wat berichten bijgekomen op vlak van aanpak. - Cf. bijlage I: analyse leerlingvolgsysteem 3OL Analyse en conclusie uitschrijven PowerPoint voor mondelinge toelichting beginnen opstellen	Cf. verdiepende probleemanalyse: literatuurstudie - Toen ik na de vorming van Kristof Das aan het kijken was of hij boeken over klasmanagement of nieuwe autoriteit had geschreven, botste ik op het artikel van Klasse. Deze bron kwam pas uit in januari 2026, toen ik reeds mijn verdiepende literatuurstudie had uitgewerkt. Maar aangezien een literatuurstudie en een praktijkonderzoek een dynamisch gegeven is, pas ik het nog aan. Ik vind dit artikel namelijk een zeer goede “inleiding” voor mijn literatuurstudie. Cf. analyse: onderzoeksdeelvraag 1 - Specifiek clusteren aan de hand van het observatieschema van Mattheus en collega’s (2024) Cf. analyse: onderzoeksdeelvraag 2 - Er wordt kort op het vel van de leerlingen gezeten om storend gedrag te vermijden. - Amai, mijn klasreglement is in brand gestoken ... De leerkrachten mogen niet gebaren dat ze hiervan weten. Ik vraag me af waarom men niet transparant kan zijn. Misschien vanuit het niet schenden van het vertrouwen naar de klasgenoot die het heeft gemeld aan de leerlingenbegeleider?
15, 16 en 17 mei	Praktijkonderzoek zelf nalezen en laten nalezen door vriend Wordt alles logisch verteld? Zijn er schrijffouten? Checklist overlopen en toelichting noteren	

Analyseren en concluderen

1. **ANALYSE:** kritische interpretatie van de data. Bekijk alle verzamelde gegevens kritisch.

Onderzoeksdeelvraag 1: Op welke manier stellen de leerlingen van 3OL moeilijk hanteerbaar gedrag?

Klas 3 Organisatie & Logistiek (3OL) in de arbeidsmarktfinaliteit van Spes Nostra in Heule bestaat uit 15 leerlingen, waarvan 9 meisjes en 6 jongens. Onder leerkrachten staan ze gekend als de meest uitdagende klas, wat ze zelf weten. Tijdens mijn observatie vroegen ze namelijk aan mijn stagementor of ze echt de stoutste klas van het Spes zijn. 6 leerlingen zitten op leeftijd, 5 leerlingen zijn 1 jaar vertraagd en 4 leerlingen zijn 2 jaar vertraagd. De jongste leerling is net 14 jaar geworden, terwijl de oudste leerling 16.5 jaar is geworden. Dit leeftijdsverschil is relevant, gezien de vroege of late pubertijd een invloed kan hebben op hoe ze zich gedragen. Mijn stagementor schreef voor de beeldvormingsklassenraad neer hoe ze de leerlingen ervaart in haar vak "project algemene vakken" (PAV = Nederlands, maatschappelijke vorming en wiskunde), waarvan ik zelf 14u het onderdeel maatschappelijke vorming (MAVO) gaf (D. Vanhollebeke, persoonlijke communicatie, 15 oktober 2025).

- Am. stoort de les regelmatig en zet anderen vaak aan tot onrustig gedrag. Hoewel hij zich naar buiten toe "braaf" opstelt, strookt dit niet met zijn eigenlijke inzet en het feit dat hij vaak zit te kauwen in de les.
- As. werkt goed mee. Haar eigen onrust [vanuit haar ADHD] lijkt vooral een reactie op de klasdynamiek. Ze gedijt duidelijk beter op rustige momenten en gaf aan dat ze beter werkt als de klasgroep kleiner is. As. heeft de diagnose dyslexie en heeft ervoor een begeleidingsplan.
- D. doet goed haar best en durft hulp vragen wanneer nodig, maar neemt geen initiatief om te antwoorden. Ze kan echter kort uit de hoek komen tegen bepaalde klasgenoten. Daarnaast ergert ze zich regelmatig aan de klas.
- E. werkt actief mee, maar laat zich vaak meeslepen door H. Ze is sneller geprikkeld en reageert korter dan vorig jaar.
- F. zet zich goed in en stelt veel vragen, al merk je daaraan dat ze vooral met wiskunde nog moeite heeft. Met wat extra uitleg komt ze er meestal wel. Ze geeft zelf aan dat de onrust in de klas haar concentratie bemoeilijkt.
- H. neemt heel enthousiast en actief deel aan de les. Haar grote valkuil is de sociale afleiding: ze praat erg veel met E.
- Het feit dat I. zijn jaar overdoet, werpt zijn vruchten af. Zijn resultaten voor PAV zijn flink gestegen en hij ligt dit jaar ook een stuk beter in de groep.
- Mi. is een voorbeeld voor de klas. Hij werkt niet alleen goed mee, maar zoekt ook zelf naar extra uitdaging om zijn niveau van 2A op peil te houden. Hij heeft de diagnose dyslexie, maar geen begeleidingsplan en maakt geen gebruik van Sprint.
- Mo. toont een mooie evolutie en is veel kalmer dan vorig jaar. Hij stelt zich beleefd op, werkt goed mee en doet trouw wat er gevraagd wordt.
- Na een moeizame start van O., waar ze veel met haar hoofd op de bang lag, gaat het de laatste weken veel beter. Ze heeft tijdens zelfstandig werk nog wel aansporing nodig om de focus niet te verliezen. O. heeft de diagnose dyslexie en heeft hiervoor een begeleidingsplan.
- Waar Ri. aan het begin van het jaar nog erg afleidbaar was, is dit intussen heel wat minder. Zelf neemt ze weinig initiatief om te antwoorden.
- Ry. vertoont een wisselend functioneren. De ene les is ze heel betrokken, terwijl ze de andere les volledig afhaakt, droomt of op haar bank ligt.
- W. werkt constructief mee. Hoewel hij zich soms laat verleiden tot een babbeltje, blijft hij altijd beleefd en corrigeerbaar als je hem hierop aanspreekt.
- Y. werkt goed mee, maar is gevoelig voor afleiding. Hij moet regelmatig aangesproken worden over zijn gebabbel.
- De aanwezigheid van Z. in de klas is vaak verstorend (praten, kauwen). De vragen die ze stelt, laten zien dat ze de leerstof nog niet goed begrijpt, maar ze toont zelf ook weinig inzet om dit te verbeteren.

Tijdens de observatie waren de leerlingen zelfstandig aan het werk, wat relatief rustig verliep. Om die reden is het volgende deel van het klasportret opgesteld aan de hand van de nota's in het leerlingenvolgsysteem. De afbeeldingen zijn gebaseerd op het observatieprotocol van Mattheus en collega's (2024), waarvan ik eerder aangaf dat ik het zou gebruiken. De oranje vinkjes staan voor het gedrag dat ikzelf heb geobserveerd.

VERBAAL

Babbelen	☒
Lachen	☒
Fluisteren	☐
Geluid maken	☐
Roepen	☒
Tegenspreken	☒

VERBAAL

- De grootste babbelaars van de klas zijn Am., As., O., Ri. en Z.
- Y. lacht een medeleerling uit wanneer die een nota krijgt.
- As. roept vaak doorheen de klas. Z. valt op door grof taalgebruik ("houd je bek") en het uitschelden van een leraar ("kankerhoer").
- Am., Ri., Y. en Z. spreken de leerkracht tegen bij een opmerking.

NON-VERBAAL

- Ri., Ry. en Z. kijken vaak achter zich.
- As., O. en R. liggen vaak met hun hoofd op hun bank en zijn minder aan het opletten.
- Ik heb tijdens mijn stagelessen niemand hun gsm zien gebruiken. De leerkrachten zagen dit wel reeds bij Am., F., Ry. en Z. Daarnaast gebruiken F., I., Mo. en Ri. hun laptop eveneens voor andere zaken, zoals TikTok, Netflix en andere websites ...
- Ry. komt al spelend aan andere leerlingen. Ander gedrag is bijvoorbeeld het met een krijtje kleuren op een laptop van een medeleerling, een flesje water leegduwen over een medeleerling ...
- De opmerkingen van leerkrachten worden door veel leerlingen genegeerd, aangezien er vaak geen gedragsverandering is. In de nota's merk je dit omdat er bijvoorbeeld staat "na verschillende opmerkingen en een laatste verwittiging".
- Friemelen heb ik tijdens mijn stagelessen zelf opgemerkt. Am. heeft mijn geplastificeerde kaartjes gekreukt door er voortdurend mee te prutsen.
- Het nuttigen van kauwgom wens ik toe te voegen aan de observatielijst. Am., As., F., Mo., Ri., Ry., Y. en Z. zondigen vaak hiertegen.
- Ook het opvliegende gedrag van D. tegen klasgenoten ontbreekt in de lijst.

NON-VERBAAL

Wiebelen op een stoel	☐
Om zich heen kijken	☒
Wegdromen	☒
Gsm-gebruik	☒
Spelen	☒
Negeren	☒
Mimiek	☐
Friemelen	☒

Noot. Bewerkt overgenomen uit *Een pedagogische tik mag niet meer: antwoorden op ongewenst gedrag in de klas vanuit de nieuwe autoriteit*, door F. Mattheus, N. Moeys en B. Weemaels, 2024.

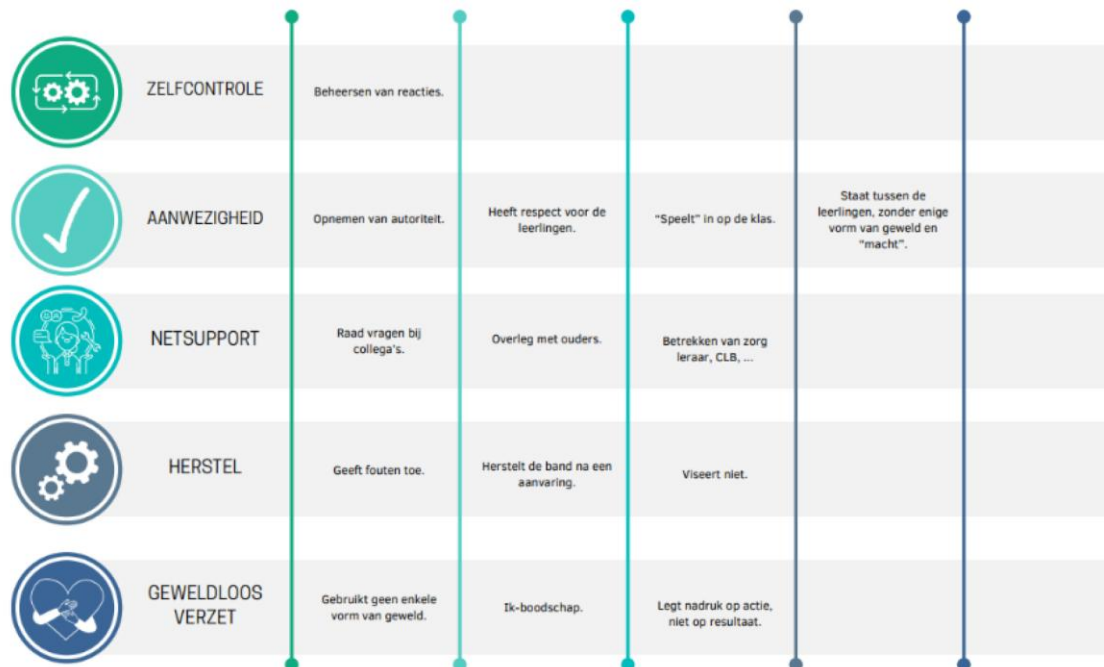
Onderzoeksdeelvraag 2: Welke methodieken gebruiken de leerkrachten om te reageren op het moeilijk hanteerbaar gedrag van 3OL?

Vooreerst vermeld ik hoe ik normaliter zou antwoorden op het moeilijk hanteerbaar gedrag van de leerlingen. Hiertoe vulde ik de vragenlijst van mijn voorkeursstrategie in, ontwikkeld door Dupont en Taghon (2019). Daaruit blijkt dat ik de technieken confronteren, de-escaleren en hulp halen verkies. Deze technieken sluiten nauw aan bij nieuwe autoriteit.

Op het introductiemoment van het Spes Nostra werd niet verteld dat er gewerkt wordt via nieuwe autoriteit. Ik kan me voorstellen dat bepaalde acties van leerkrachten hier toch bij aansluiten. Volgens Leonard en collega's (2021) horen namelijk meerdere benaderingen onder eenzelfde mindshift. Daartoe analyseer ik het leerlingvolgsysteem, waarvan ik voorbeelden heb toegevoegd in Bijlage I, aan de hand van Figuur 3.

Figuur 3

Observatieprotocol leerkrachten volgens nieuwe autoriteit

Noot. Overgenomen uit *Een pedagogische tik mag niet meer: antwoorden op ongewenst gedrag in de klas vanuit de nieuwe autoriteit*, door F. Mattheus, N. Moeys en B. Weemaels, 2024.

Aanwezigheid en relatie

Tijdens mijn analyse van het leerlingvolgsysteem (cf. Bijlage I) lees ik dat de leerlingenbegeleider en directeur in oktober een klasgesprek hielden met 3OL. Hoewel ik de specifieke invulling van het klasgesprek niet ken, kan dit wel beschouwd worden als een voorbeeld van aanwezigheid en relatie. Met het gegeven dat de directeur bij het klasgesprek aanwezig is, hoopt men een indruk na te laten op de leerlingen. Echter wil men via het klasgesprek ook de stem van de leerlingen horen om samen naar een “oplossing” te zoeken voor het moeilijk hanteerbaar gedrag van de klas. Misschien vond dit gesprek zelfs in een kring plaats? Volgens Faasen en collega’s (2024) is een kring beter om elkaar aan te kijken en een gezamenlijkheidsgevoel te verkrijgen. Hierbij veronderstelt men dat de wijsheid uit de groep komt om gezamenlijk problemen op te lossen.

Steunnetwerk

Wanneer het moeilijk hanteerbaar gedrag in 3OL toeneemt, wijst de leerlingenbegeleider op “vergeet ook niet dat we een team zijn – spreek met elkaar”, wat een mooi voorbeeld is van het steunnetwerk. Ook betreft men andere partners, zoals NAFT en wordt ook het CLB ingeschakeld voor Am., Ry. en Z. van 3OL: er is een begeleidingsaanbod, waar de leerlingen niet wensen op in te gaan. Naarmate het schooljaar vordert en het moeilijk hanteerbaar gedrag van Z. blijft aanhouden, dringt Spes Nostra aan op een traject bij het CLB, waar het CLB dan nog niet wenst in mee te gaan. Op basis van “we moeten volgens Zoë nog extra maatregelen nemen, maatregelen die we eigenlijk al nemen op uitzondering van 1 of 2” en “ik nodigde ze uit om eens te observeren in 3OL zodat ze ook ziet dat de A-finaliteit toch wat anders is dan de domeinoverschrijdende doorstroomfinaliteit” merk ik dat de leerlingenbegeleider (en bij uitbreiding het team) zich niet echt gesteund voelt.

Transparantie

Am., Ry. en Z. hebben begeleidingsafspraken, waarvan een voorbeeld in Bijlage I te lezen is. De verwachtingen worden heel duidelijk neergeschreven, bijvoorbeeld “we verwachten dat je komt naar werk- en stafstudies”.

Zelfcontrole en verzet

In Spes Nostra wordt een schorsing ingezet als wijze van verzet. Dit heeft mijn stagementor in oktober reeds ingezet, wat wederom neergeschreven staat in Bijlage I. Hierbij schreef ze een nota voor elke leerling, waarbij ze een duidelijke ik-boodschap weergeeft. Bijvoorbeeld: “Ik ben opnieuw erg ontgoocheld in het gedrag van de klas. ... Ik vind het bijzonder jammer voor de leerlingen die wél de les willen volgen en hun best doen om in orde te zijn”. Wanneer de spanning zo hoog is, helpt het om de leerlingen uit de les te zetten, zodat je zelf je reacties kan beheersen. Dit sluit aan bij de pijler zelfcontrole van nieuwe autoriteit. Vanaf midden februari, middenin mijn stageperiode, geldt er een nultolerantie voor moeilijk hanteerbaar gedrag. Er wordt gevraagd om erg streng op te treden.

Onderzoeksdeelvraag 3: Welke methodieken bestaan er binnen nieuwe autoriteit om te reageren op moeilijk hanteerbaar gedrag?

Referentie literatuur volgens APA-richtlijnen	Vragen, leerpunten (waaronder omschrijving van kernbegrippen), bedenkingen ...
9. Mattheus, F., Moeys, N., & Weemaels, B. (2024). <i>Een pedagogische tik mag niet meer: antwoorden op ongewenst gedrag in de klas vanuit de nieuwe autoriteit</i> [Bachelorproef]. Leraar secundair onderwijs, UCLL, Leuven / Diepenbeek.	Deze bron is geschreven in functie van hun praktijkonderzoek aan de UCLL en weerhoud ik omwille van de overlap met mijn doelstelling, namelijk antwoorden op ongewenst gedrag in de klas vanuit nieuwe autoriteit. Ook ben ik benieuwd naar zowel hun drijfveren om dit thema te onderzoeken als hun bevindingen. Ze ontwikkelden realistische scenario's met telkens een theoretisch en een concreet antwoord. <u>Visie op klasmanagement:</u> • Bij de oude autoriteit geldt de leerkracht als baas in eigen klas, die hij leidt met ijzeren hand. De leerlingen voeren uit wat hen wordt gezegd, zonder kritiek te uiten. Er is een grote afstand tussen leraar en leerling. In geval van conflict, is het de leerling die sowieso in fout is. Daar willen we niet meer naartoe. • Omer merkte de spreidstand tussen autoritair opvoeden en in verbinding staan op en zocht naar een nieuwe grondslag voor autoriteit, wat hij vond in de principes van geweldloos verzet. Hij vertaalde deze eerst naar de complexe opvoedingssituatie om het daarna te verbreden naar bijvoorbeeld de onderwijssector. <u>Leerpunten en bedenkingen:</u> • Nieuwe autoriteit is een basishouding waarin alle principes als één geheel worden toegepast, waardoor je als leerkracht sterker in je gezag staat. De implicatie hiervan is dat ik mijn praktijkonderzoek niet kan verenigen tot één of meerdere pijlers. • In dit praktijkonderzoek staan negen realistische scenario's van probleemgedrag in de klas uitgeschreven, met telkens een concreet en een theoretisch antwoord. Hiermee hebben ze de ambitie om bij te dragen aan de handelingsbekwaamheid van leerkrachten. De antwoorden heb ik geclusterd in Figuur 4 en Figuur 5 om zicht te krijgen op hoe men beter niet én wil handelt. Transparantie werd door hen niet opgenomen als pijler, maar het dekt volgens mij wel beter de lading en sluit aan bij Timmermans (2022). Om die reden heb ik transparantie toch toegevoegd in mijn grafische clustervoorstelling. • Een van de antwoorden op een scenario luidt: "Ik reflecteer op mijn eigen lesgeven en voer taakaanpassingen door waar mogelijk" (p. 49). Ik haal dit aan als reminder voor mezelf dat ik stevast mijn eigen handelen in vraag stel en kijk hoe ik er ook voor kan zorgen dat er een aangenaam klasklimaat is. Zo wordt gewenst gedrag bevorderd door meer af te wisselen in werkvormen.

	• Deze studenten hebben het praktijkprobleem mooi beschreven: “Enerzijds hechten we belang aan orde en discipline, maar anderzijds hebben we het gevoel dat het zo moeilijker wordt om verbinding te zoeken met de leerlingen” (p. 5). Tijdens mijn inloopstage heb ik deze tweestrijd reeds ervaren: ik woog de kosten en baten van het geven van een opmerking/sanctie af, nl. “Stoort het gedrag me wel dermate dat ik de leerling hierover nogmaals aanspreek en het in verbinding treden met de leerling mogelijk moeilijker zal verlopen?”. • Deze studenten hebben observatieprotocollen ontwikkeld om het non-verbale en verbale gedrag in kaart te brengen. Er zijn twee versies: het probleemgedrag van leerlingen en het reageren van leerkrachten volgens nieuwe autoriteit. Ik wens deze te gebruiken voor mijn eigen observatie in 3OL.
--	--

Figuur 4

Rode vlaggen van nieuwe autoriteit

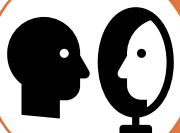
Figuur 5

Cluster van mogelijke acties volgens de pijlers van nieuwe autoriteit

AANWEZIGHEID

- Richting de leerling toewandelen, afkeurend kijken en in de buurt blijven hangen
- Andere leerkrachten spreken de leerling aan over wat er gebeurde (ook steunnetwerk)
- Leerling belonen bij gewenst gedrag
- Ervoor zorgen dat de leerling opnieuw een kans krijgt in de les

ZELFCONTROLE

- Leerling naar een andere ruimte brengen om te kalmeren
- Zelf rustig blijven, maar duidelijk maken hoe je je voelt
- Geef aan dat er een vervolggesprek zal plaatsvinden
- Eigen grenzen bewaken, maar een toegeving doen

STEUNNETWERK

- Hulp halen: zeker bij fysiek geweld
- Sanctie- en beloningensysteem onder collega's op elkaar afgestemd
- Oudergesprek waarin vertrokken wordt van een gemeenschappelijke zorg (het beste willen) en samen naar oplossingen zoeken

TRANSPARANTIE

- Concreet gedrag en de verwachting benoemen
- Sanctie koppelen aan de waarschuwing en hier consequent naar handelen
- Klasregels opgesteld aan het begin van het schooljaar

RELATIE

- Compliment geven / teleurstelling uiten bij (on)gewenste gedragsverandering
- In gesprek gaan met de leerling en polsen naar wat er gebeurde, bv. "wat maakt dat je je zo gedraagt?"
- Herstelgesprek buiten de klascontext, bv. "wat ga jij doen zodat het volgende keer wel zal lukken?", "hoe gaan we dit oplossen?"

VERZET

- Time-out / sit-in
- Consequent zijn, doorzettingsvermogen en geduldig zijn van de leerkracht
- Nadenken over een gepaste straf, eventueel samen met anderen
- Nadenken over mogelijke ondersteuning, bv. bepaalde noden, iets wat helpt om de kans op ongewenst gedrag te verminderen

10. Faasen, E., Faasen, E., & Wiebenga, E. (2024). <i>Werkboek verbindend gezag in het basisonderwijs: van (on)macht naar kracht</i>. Uitgeverij Pica.	Dit werkboek is geschreven voor het basisonderwijs, maar het merendeel van de handvaten vind ik zeer toepasbaar in het secundair onderwijs, in het bijzonder op mijn stageklas 3OL. <u>Leerpunten en bedenkingen:</u> - Deze auteurs geven aan dat verbindend gezag goed aansluit bij de autoritatieve gezagsstijl en vatten het samen als een houding van kalmte, transparantie en verbinding in combinatie met heldere grenzen. Dit vertoont veel overeenkomsten met de pijlers van nieuwe autoriteit, zoals besproken in Timmermans (2022), wat echter niet verwonderlijk is. Het waarom van verbindend gezag wordt hierdoor namelijk gevoed. Verbindend Gezag verenigt twee uitersten die ogenschijnlijk niet te verenigen zijn, maar juist samen kracht en richting geven aan leerkrachten en houvast bieden aan kinderen: hiërarchische afstand én relationele nabijheid, een liefdevol anker én heldere grenzen, verzet tegen wat onacceptabel is én geloven in de mogelijkheden van de ander. Verbindend Gezag staat voor een vorm van autoriteit die verantwoordelijkheid impliceert in plaats van macht en die niet losgelaten hoeft te worden bij moeilijke en ingewikkelde situaties, maar juist kan worden opgeschaald en verbijzonderd. (Faasen et al., 2024, p. 19) - Vanuit een behoefte aan controle en beheersing wenst men voor elke overtreding een regel op te stellen. Toch wordt er best gekozen voor een beperkt aantal regels, want het is moeilijker om deze regels na te leven indien het er veel zijn. Het begrenzen gebeurt vanzelfsprekend vanuit de houding van verbindend gezag. Er wordt gewezen op het belang van klassenregels, wat ik zeker wens toe te passen in 3OL en dit vanaf mijn eerste lesdag. Echter dien ik ook rekening te houden met de bestaande routines van 3OL, aangezien deze ook mede de basis vormen van een goed klasmanagement. Ook wordt er gewezen op het niet eindeloos herhalen van regels om te vermijden dat de situatie escaleert. - Faasen en collega's definiëren waakzame zorg als "een houding die uitstraalt dat je op een actieve en betrokken manier aanwezig bent in het leven van je leerlingen (p. 37)". Ze accentueren enerzijds dat de begrenzende en steunende hand steeds aanwezig is en anderzijds dat het een flexibel proces van schakelen tussen de drie niveaus is. Verder hanteren ze dezelfde invulling als Leonard en Dolfeyn (2015). - In deze bron doe ik heel wat inspiratie op over hoe ik kan reageren in mijn klas, wat reeds is samengevat in Figuur 6. In wat volgt beschrijf ik per pijler zowel theoretische duiding als specifieke voorbeelden.
---	--

Figuur 6

Interventies van verbindend gezag

Noot. Overgenomen uit *Werkboek verbindend gezag in het basisonderwijs*, door E. Faasen, E. Faasen en E. Wiebenga, 2024, copyright.

• **Aanwezigheid**

- Rondlopen in het klaslokaal en doe aan “prijs, spoor aan en vertrek”: het is opportuun om er door je klasinrichting voor te zorgen dat je voldoende bewegingsvrijheid hebt.
 - *Bijvoorbeeld: Loop even naar een leerling toe om aan te geven dat je signalen opmerkt. Maak met ieder van de leerlingen het verst van jou verwijderd even afzonderlijk oogcontact.*
 - *Bijvoorbeeld: Vraag aan een leerling om het digibord te bedienen zodat je niet vooraan vast staat.*
 - *Bijvoorbeeld: Super, je hebt de eerste opdracht al helemaal af. Nu mag je de tweede opdracht maken. De leerkracht gaat weg, waarmee hij vertrouwen geeft dat de leerling het kan.*

- **Zelfcontrole**

- Bij leerlingen die angstig zijn, autisme hebben of leerproblemen hebben, tonen leerkrachten eerder toegeeflijk gedrag. Dit komt voort uit medeleven of het idee dat de leerling diens gedrag niet kan veranderen. Maar men moet waakzaam zijn om complementaire escalatie te vermijden: doordat je als leerkracht toegeeft, zal de leerling op lange termijn doorgaan met zijn gedrag.
- Je hebt twee manieren van reageren vanuit zelfcontrole:
 - bij een complementair en conflictvermijdend escalatiepatroon is het de uitdaging om weer aanwezig te zijn, niet meer toe te geven en op kalme, vastberaden wijze grenzen te stellen;
 - bij een symmetrische machtsstrijd is het de uitdaging om zelf te kalmeren.
- Provocaties weerstaan: essentieel is dat je je door de opmerking niet uit het lood laat slaan. Sterker is nog dat je nuchter en met humor kan reageren. Om het nog eens met een metafoor te zeggen, is het precies een judotechniek, waarbij je je meebeweegt met de tegenstander.
 - *Bijvoorbeeld: Je bent nog maar een beginner (LL). Klopt, ik moet nog een hoop leren (LK).*
 - *Bijvoorbeeld: Een andere leerkracht begrijpt mij tenminste wel (LL). Ik merk inderdaad ook dat ik jou nog niet zo goed begrijp (LK).*
- Boekenlegger: opnieuw een metafoor om een boekenlegger te leggen tussen de bladzijden om het later weer open te doen. Je geeft met andere woorden een uitgestelde reactie op de gebeurtenis.
 - *Bijvoorbeeld: Ik merk dat ik heel geïrriteerd raak. Ik laat het even bezinken en zou er graag op een ander moment, wanneer ik rustig ben, met je over doorpraten.*
- De kracht van stilte: stilte geeft ruimte aan de ander om verantwoordelijkheid te nemen.
- Verwachting uitspreken: wees niet dwingend in zeggen wat de leerling dient te veranderen.
 - *Bijvoorbeeld: Ik verwacht dat je aan het werk gaat. (↔ Je moet nu aan het werk.)*
 - *Bijvoorbeeld: Je mag de opdracht niet leuk of moeilijk vinden, maar hij wordt wel gedaan.*
- Eerst connectie, dan correctie: maak gebruik van het positieve in de leerling naar boven halen
 - *Bijvoorbeeld: Je zult het ongetwijfeld niet zo bedoeld hebben, maar ik heb er wel last van.*
 - *Bijvoorbeeld: Je bent zo heerlijk enthousiast. Ook voor jou geldt de regel dat je eerst je vinger opsteekt, voordat je iets zegt*
- Een ontkenning niet tegenspreken: zo vermijd je een gesprek dat nergens op slaat
 - *Bijvoorbeeld: Een leerling gooit een papiertje in de struik. "Hé, wat zie ik? (LK)" "Dat lag er al. Ik heb niets gedaan (LL)" "Maakt niet uit wie het gedaan heeft, ruim het straks even op (LK)".*

- **Netwerk:** kracht van solidariteit en samenwerking
 - Om moeilijkheden te kunnen dragen en te kunnen blijven volhouden, hebben leerkrachten nood aan zowel emotionele steun als praktische steun.
 - *Bijvoorbeeld: luisteren naar en er zijn voor je collega, je collega eraan herinneren dat zorgen en moeilijkheden bij het leven horen en je die niet altijd en zeker niet meteen kan oplossen*
 - *Bijvoorbeeld: concreet plan van aanpak met een individuele leerling of groep uitwerken, even de klasgroep overnemen zodat de leerkracht individuele gesprekjes kan voeren met de stille leerlingen*
 - Gastklas: leerling wordt tijdelijk warm ontvangen in een andere klas, zodat de eigenlijk klas en leerkracht even wat ademruimte krijgt
 - Aanwezigheid van een collega bij een oudergesprek
 - Zorgen én positieve berichten delen: bij een onveilige sfeer in de groep kan een ouderavond georganiseerd worden. Een veelgehoorde opmerking van ouders is dat ze graag eerder geïnformeerd hadden willen worden, dus stel dit zeker niet uit. Andersom is het ook goed om te bevragen aan de ouders of er thuis zorgen zijn.
 - *Bijvoorbeeld: bij terugkerend zorgelijk of problematisch gedrag kan je met ouders afspreken elkaar voor een periode van twee weken te informeren over één of twee onacceptabele gedragingen. Dit gebeurt kort, maar krachtig. Er vindt ook een evaluatiegesprek met de leerling plaats.*
 - Feedback geven en vragen doe je steeds vanuit de ik-ik-jij-vorm. Een transparantie opstelling naar leerlingen, collega's, ouders ... is onontbeerlijk.
 - *Bijvoorbeeld: hoe doe ik het als leerkracht?*
 - *Bijvoorbeeld: als leerkracht beschrijf ik het concrete gedrag ik waarneem, vervolgens vertel ik wat het met me doet of wat het gevolg is en tot slot vraag je de ander of hij het herkent en/of geeft aan wat je prettiger zou vinden*
- **Relatie**
 - Via relatiegebaren investeer je proactief in een positieve onderlinge relatie door interesse te tonen.
 - *Bijvoorbeeld: "Ik ben er voor je als je het moeilijk hebt. Als je wilt kunnen we samen bedenken op welke manier je het mij kunt laten weten dat het even niet gaat", "Wil je straks in de kring vertellen over je vakantie in Berlijn?", relatiekaartjes, spelletje met de groep, naar schoolvoetbalcompetitie kijken ...*

	○ Via <u>herstelgebaren</u> maak je het goed wanneer er een conflict of relatiebreuk is geweest. Je geeft zelf het goede voorbeeld door te beseffen dat iedereen fouten maakt en je eigen fouten ook toe te geven. ▪ <i>Bijvoorbeeld: je zegt oprecht sorry zelf het goede voorbeeld geven door te beseffen en accepteren dat iedereen fouten maakt en dit toe te geven en te herstellen</i> ○ <u>Verbinding maken met de positieve stemmen</u>: maken dat de verbinding behouden blijft. ▪ <i>Bijvoorbeeld: Henri kreeg eerder in de les een boekenlegger. "Henri, fijn dat je even blijft zitten. Je hebt vandaag te vaak de les verstoord. Ik weet zeker dat jij goed mee kunt doen, want dat laat je mij vaak genoeg zien. Vertel eens, wat ga je morgen anders doen zodat het niet weer gebeurt?"</i> ○ <u>Je blijft in verbinding en demoniseert de ander niet</u>: zeker wanneer de situatie keer op keer escaleert, is het verleidelijk om de leerling slechte of onveranderbare motieven/karaktertrekken toe te schrijven. Echter is het belangrijk om de persoon en diens gedrag uitdrukkelijk van elkaar te scheiden. Het verzet gebeurt namelijk ten opzichte van het grensoverschrijdende gedrag. Je wenst niet dat de relatie geschaad wordt of dat de leerling publiekelijk vernederd wordt. ▪ <i>Bijvoorbeeld: Het gedrag van Henri vreet energie en het is een zoektocht om zijn gedrag in goede banen te leiden. Andere kinderen slaan is een grens en we moeten ons verzetten tegen dit geweld. Ook vind ik dat Henri naast heldere grenzen de verbinding met ons moet blijven voelen. Hem nu enkele dagen schorsen voelt als hem opgeven. Ik stel voor dat we onderzoeken welke andere opties er zijn. Henri is niet alleen jouw verantwoordelijkheid, juf Anke. De eerste stap is dat we samen onderzoeken hoe we bescherming kunnen bieden aan alle leerlingen, ook Henri.</i> ● Verzet: je onderneemt actie als regels overtreden worden: vastberaden volhouden staat centraal. Je stelt een duidelijke grens én investeert tegelijkertijd in de relatie. In dit praktijkonderzoek ga ik hier niet diep op in. ○ Deze alternatieven voor maatregelen als dreigen, straffen en schorsen kunnen worden ingezet wanneer leerlingen niet voor rede vatbaar zijn, weigeren mee te werken of de ernst van het probleem niet inzien. Vaak is het krachtiger om eerst samen met het netwerk een goed plan uit te stellen om een meer adequate reactie te geven aan de leerling. ▪ <i>Bijvoorbeeld: een aankondiging, wat een brief is waarin aan de leerling wordt meegedeeld dat de school zich verzet tegen het gedrag en dat het ruime netwerk om hulp gevraagd wordt.</i> ○ <u>Vertragen en verstillen</u>: wanneer je les verstoord wordt, schakelt je lichaam van de enthousiaste instructiemodus naar de begrenzendende verzetsmodus. Via je lichaamshouding laat je zien dat een leerling een grens overgaat: je stopt zelfs midden je zin en richt je lichaam (inclusief de voeten) naar de leerling.
--	---

11. Adriaenssens, P. (2010). <i>Laat ze niet schieten: geef de grens een plaats in het leven van jongeren</i>. Lannoo.	In de zomer van 2024 las ik dit boek waarin kinder- en jongerenpsychiater Peter Adriaenssens analyseert hoe het komt dat het probleemgedrag bij jongeren toeneemt en wie daar verantwoordelijkheid voor draagt. Hij pleit om de jongeren beter vast te houden, hen duidelijke grenzen te geven en opnieuw te leren luisteren. Afsluitend doet hij met een concreet actieplan met voorstellen om deze problematiek aan te pakken, wat hijzelf de dertig wegen naar verandering noemt. In deze bron richt ik me specifiek op de achtste suggestie, “Stel samen met je leerlingen een reglement op”, wat naadloos aansluit bij wat Faasen en collega’s (2024) eveneens voorstellen met hun klassenregels. <u>Leerpunten en bedenkingen:</u> • In het begin van het schooljaar zouden leerkrachten het schooljaar kunnen starten met het opstellen van een eigen klasreglement. Onontbeerlijk hierbij is dat het samen met de leerlingen wordt opgesteld. De rationale die Adriaenssens aangeeft, luidt dat jongeren het democratisch mechanisme moeten leren begrijpen dat regels een hulp zijn in de samenleving. Bovendien is het naleven ervan gemakkelijker. Eerder gaf ik reeds aan dat ik een klasreglement wil opstellen voor 3OL, maar daar voeg ik nu nog aan toe dat ik de leerlingen hierin ook een stem wil geven. • De inhoud van die regels kan heel uitgestrekt zijn, namelijk van wat wel of niet kan, hoe de leerling-leerkrachtrelatie wordt gezien, of er gestraft wordt en wat dit inhoudt ... Regels hebben eveneens het effect dat je je als groep veiliger voelt en kunnen mee zorgen voor een fijn schooljaar. • Voor de concrete uitwerking van het klasreglement, schrijft Adriaenssens (2010): “De tekst wordt uitgeschreven en opgehangen, misschien wel met een creatieve of artistieke touch. Iedereen ondertekent het en ouders kunnen uitgenodigd worden voor een toelichting bij het reglement door hun kinderen en de leerkracht en kunnen het misschien mee ondertekenen” (p. 177).
---	--

12. Severeijns, G. (2021). *In je blootje in de klas: kwetsbaarheid tonen en verbinding zoeken als leraar*. Lannoo Campus.

Visie op klasmanagement:

- Volgens Severeijns is kwetsbaarheid net de sleutel naar diepgaand vertrouwen tussen de leerkracht, de leerlingen en hun ouders. Er worden dan ook veel praktijkvoorbeelden gegeven over open en empathisch communiceren met je leerlingen om een positief klasklimaat te scheppen. Dit staat in contrast met de perceptie dat een onzeker voorkomen ertoe zou leiden dat je de controle over de groep verliest.

Leerpunten:

- Jezelf blootgeven vergt lef en moed! Kwetsbaarheid wordt gedefinieerd als dat het “niets te maken heeft met hoeveel je laat zien van jezelf, maar alles met wat je laat zien, hoe je dat doet en met welke intentie. Het is enorm belangrijk dat de intentie om kwetsbaarheid te delen duidelijk moet zijn” (p. 28).
- Net zoals Adriaenssens (2010) en Faasen en collega’s (2024), wijst ook deze auteur op het belang van samen regels opstellen, aangezien het draagvlak om zich eraan te houden breder is. Het is mogelijk om zelf al enkele basisregels die je zeker wil, te noteren, aangezien leerlingen vaak dezelfde wensen hebben..
 - *Bijvoorbeeld: Hoe kunnen we ervoor zorgen dat het een leuk schooljaar wordt? Wat vinden jullie belangrijk?*
- Hieronder volgen enkele zegswijzen die aantonen dat “de woorden die we gebruiken er echter toe doen en effect hebben op het welbevinden van de leerlingen” (p. 42).

PROBEER	IN PLAATS VAN
Kun je wat zachter praten?	Wees stil
Het ziet eruit alsof je plezier hebt gehad. Hoe gaan we het opruimen?	Wat een rommel!
Als je me nodig hebt, kan ik je helpen.	Heb je hulp nodig?
Misschien kan ik het op een andere manier doen.	Ik heb het gisteren al uitgelegd.
Heb je misschien even een pauze nodig?	Moet ik je apart zetten?
Even huilen is oké hoor!	Stop met huilen.
Welke vragen heb je?	Heb je nog vragen?
Hoe kun je het de volgende keer anders doen?	Dat is fout.
Jij kunt moeilijke dingen.	Het is niet zo moeilijk.
Gebruik eens lieve woorden.	We praten niet zo.

13. Das, K. (2026, 8 april). *Klasmanagement en autoriteit*. [Vormingssessie]. Tools 4 Schools, Kortrijk. Geraadpleegd op 12 april 2026, van <http://www.tools4schools.be/programma-2026>

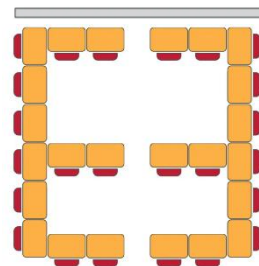
Reeds in mijn eerste inleidende artikel van deze literatuurstudie kwam je de naam Kristof Das tegen. Tijdens de onderwijsbeurs *Tools 4 Schools* in Kortrijk had ik de kans om een lezing bij te wonen, genaamd *Nieuwe autoriteit, een straf alternatief, een alternatief voor straf!?*. Ik beschouw het als een nabeschouwing van wat ik reeds integreerde in mijn klasmanagement (cf. analyseren en concluderen) en waar ik in mijn verdere onderwijscarrière nog kan op inzetten.

Leerpunten:

- De klasmanagementtips van vroeger werken niet langer door de nieuwe visie op autoriteit.
- Het is belangrijk om de les te starten én te eindigen met de regels. Ook kan je de regels naar huis meegeven, zodat het op de koelkast kan opgehangen worden. Dit is een mogelijkheid om het netwerk te betrekken.
- De kans op herstel is belangrijk. Om die reden mag je er als leerkracht niet enkel voor zorgen dat het niet mis kan lopen. Het gaat namelijk over het samen zoeken naar een oplossing. Enkel “sorry” zeggen of het goedpraten is niet voldoende, aangezien het ook goedge maakt dient te worden.
- Hoe meer straf, hoe meer verzet, want de leerling zal het tegenovergestelde doen van de druk die je aan het uitoefenen bent. Het geven van een straf is geen oplossing van het opvoedkundige probleem, maar wel het geven van een duidelijke grens.
- De afstand tussen leerkracht en leerling bepaalt het probleemgedrag: de leerling die het verste zit, zal het meest vervelend doen. Vanuit dit oogpunt kan je nadenken over een andere klasopstelling, zoals de dubbele E in Figuur 7. De leerkracht staat in het midden en de leerlingen kunnen niet voortdurend achterom kijken.

Figuur 7

Dubbele E als klasopstelling

Noot. Overgenomen uit *8 classroom seating arrangements teachers love*, door Teacher Start, 2025, copyright.

Onderzoeksdeelvraag 4: Welk effect hebben de methodieken van nieuwe autoriteit, die ik in mijn lessen toepas, op het moeilijk hanteerbaar gedrag van 3OL?

Ik besluit om de feedback die ik kreeg van mijn stagementoren en -begeleiders (cf. Bijlages E, F en G) te clusteren aan de hand van de pijlers van nieuwe autoriteit. Ik maak met andere woorden gebruik van een deductieve werkwijze (Van der Donk & van Lanen, 2020). De pijler steunnetwerk komt niet naar voren in mijn feedback.

AANWEZIGHEID	ZELFCONTROLE	TRANSPARANTIE	RELATIE	VERZET
+ - Ik loop naar de leerlingen toe en maak oogcontact. - Ik duid leerlingen aan om te antwoorden. - - Ik mag niet te lang in het midden van de klas staan. Zo sta ik met m'n rug gedraaid naar een deel van de klas, waardoor het babbelen in die blinde hoek toeneemt.	+ - Ik maak gebruik van parkeerkaarten. Zo hebben de leerling en ikzelf wat bedenktijd. - Ik wil groeien in klasmanagement. - - De leerlingen zoeken mijn grenzen op. - Het bewaken van orde in een grotere klasgroep is een uitdaging.	+ - Ik vraag herhaaldelijk om stilte. - Ik geef de leerlingen de kans om de klasafspraken aan te vullen. - Ik hang enkele posters in de klas uit. - - Ik krijg de tip om de les te blijven starten met consequent te klasafspraken te overlopen en te herhalen, eventueel specifiek met de tips die een bepaalde les van toepassing zijn.	+ - Ik heb een mooie omgang met de leerlingen en ken hun namen. - Ik bevestig de leerlingen positief. - Ik spreek leerlingen in de pauzes aan. - Ik wacht met het geven van instructies tot de leerlingen klaar zijn. - Ik zorg dat elke leerling zich comfortabel voelt bij de opdrachten. - Ik ben erop gericht om leerlingen die storend gedrag vertonen voldoende bij de les te blijven betrekken en met hen in een positieve relatie te blijven.	+ - Ik maak oogcontact. - Ik schrijf nota's. - Ik houd vol zodat positieve processen tijd krijgen om te rijpen, bv. doorvragen als een leerling niet wil antwoorden. - Ik ben reeds kordater. - - Ik mag niet blijven waarschuwingen geven. - Ik mag de spullen niet laten inpakken alvorens ik toestemming geef. - Ik dien leerlingen die storen sneller en kordater aan te spreken. - Ook een leerling geeft aan dat ik strenger mag zijn.

Een overzicht van de acties die ik heb ingezet in 3OL, is te vinden in onderstaande grafische voorstelling (Figuur 8).

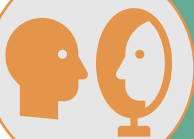
Figuur 8

Cluster van acties ingezet tijdens mijn lessen aan 3OL volgens de pijlers van nieuwe autoriteit

AANWEZIGHEID

- Richting de leerling toewandelen / rondwandelen in de klas, afkeurend kijken en in de buurt blijven hangen
- Leerling belonen bij gewenst gedrag
- Ervoor zorgen dat de leerling opnieuw een kans krijgt in de les
- ...

ZELFCONTROLE

- Parkeerkaartjes
- Stilte houden
- Zelf rustig blijven, maar duidelijk maken hoe je je voelt
- ...

STEUNNETWERK

- In de leraarskamer advies vragen bij het omgaan met moeilijk hanteerbaar gedrag
- Met het netwerk (ouders, zussen ...) van de leerlingen een gesprek voeren, in aanwezigheid van een collega
- Afspraken opvolgen die op teamniveau zijn genomen
- ...

TRANSPARANTIE

- Concreet gedrag en verwachting benoemen, bv. je mag de opdracht moeilijk of niet leuk vinden, maar hij wordt wel gedaan
- Sanctie koppelen aan de waarschuwing en hier consequent naar handelen
- Klasreglement opgesteld, dat eveneens ophangt in de klas
- ...

RELATIE

- Leerlingen in de pauze aanspreken om hen beter te leren kennen en in verbinding te treden
- Spelletje met de groep, bv. wie is het, groeimindsetkaarten, 'k blijf staan ...
- Compliment geven / teleurstelling uiten bij (on)gewenste gedragsverandering
- In gesprek gaan met de leerling en polsen naar wat er gebeurde, bv. "wat maakt dat je je zo gedraagt?"
- ...

VERZET

- Consequent zijn, doorzettingsvermogen en geduldig zijn van de leerkracht
- Nadenken over een gepaste straf, eventueel samen met anderen
- ...

Vooreerst voldoe ik aan de belangrijke voorwaarde die Kristof Das aanhaalt: ik durf kritisch naar mijn eigen handelen kijken en attribueer niet exclusief extern (Goossens, 2026). Ook mijn stagebegeleider erkent dit door in haar feedback te schrijven dat ik bewust nadenk over klasmanagement en deze leerkansen aangrijp (J. Verfaillie, persoonlijke communicatie, 27 februari 2026).

Uit deze analyse blijkt dat ik geen werkpunten heb bij de pijler relatie. Mijn meeste groeimogelijkheden zitten in de pijler verzet. In wat volgt neem ik – per pijler - enerzijds het effect van de methodieken die ik heb ingezet en mijn groeipunten onder de loep.

Aanwezigheid

Het valt me op dat in de literatuur rondlopen in de klas als cruciaal wordt gezien om probleemgedrag in te tomen, terwijl dit in de praktijk door mijn stagementoren als niet gewenst wordt aangegeven. Das (2026) neemt zelfs de stoelen van leerkrachten weg, want “om autoriteit te claimen, moet je er echt staan”. Tijdens mijn lessen heb ik nooit gezeten en bediende ik mijn PowerPoint met mijn pointer, wat bij het bordboek niet lukte. Faasen en collega’s (2024) geven de suggestie dat je aan een leerling kan vragen om het bordboek te bedienen, waardoor je zelf door de klas kan bewegen. Ook wijst Das (2026) op het belang van weerstand tegen probleemgedrag tonen door eerst non-verbaal contact te maken door de leerling aan te kijken, te naderen en zelfs aan te raken. Het aanraken heb ik nooit gedaan, omdat ik mijn leerlingen niet in die mate ken en dat ik vanuit mijn opleiding als orthopedagoog weet dat dit agressie kan uitlokken.

Mi. was een leerling die quasi altijd zijn vinger in de lucht stak om te antwoorden. Ik had oog om ook de andere leerlingen aan te duiden, maar kaderde dit wel voldoende naar hem: “Dank je voor je enthousiasme, maar ik zal ook iemand anders aan het woord laten”.

Ik hanteerde de vaste klasschikking van de klastitularis, maar zou in de toekomst ook willen experimenteren met een alternatieve klasopstelling, zoals de dubbele E (Figuur 7; Das, 2026). Dit zou enerzijds tegemoet komen aan de feedback dat ik met mijn rug gedraaid ben naar de leerlingen, maar anderzijds verhindert het ook dat de leerlingen achterom kijken, want het zijn toch muren achter hen.

Zelfcontrole

Wanneer ik de rode vlaggen van nieuwe autoriteit van Mattheus en collega’s (2024) opnieuw bekijk, zie ik dat ik enkele keren ben getrapt in de valkuil van het blijven lesgeven terwijl het rumoerig was in de klas. Hiertoe zou ik nog meer stiltes kunnen inzetten. Wanneer ik die kracht van de stilte, zo genoemd door Faasen en collega’s (2024) toepas, merk ik dat leerlingen elkaar aansporen om stil te zijn.

Op vlak van zelfcontrole merk ik een discrepantie op tussen enerzijds hoe mijn stagebegeleider mij ervaart en anderzijds hoe mijn stagementor en ikzelf vinden dat ik voor 3OL sta, met respectievelijk minder en meer zelfcontrole. Eerder gaf ik aan deze vierde deelonderzoeksvraag te evalueren door te reflecteren of de leerlingen over mijn grenzen zijn gegaan. Ik vind dat de leerlingen zeker grenzen hebben afgetast, maar ze zijn er niet over gegaan.

Transparantie

Ik stelde samen met de leerlingen een klasreglement op, wat door Adriaenssens (2010), Das (2026) en Faasen en collega's (2024) als suggestie gegeven werd. Tijdens mijn lessen verwees ik naar het ophangende exemplaar, maar dit had ik volgens mijn stagebegeleider nog meer kunnen doen, zijnde enkel de relevante regels.

Das (2026) heeft me laten inzien dat de verwachtingen voor de leerlingen niet duidelijk zijn in de pauze tussen de twee lesuren, wat ze interpreteren als "Doe maar wat". Ook in 3OL gingen de pauzes er tamelijk wild aan toe en las ik in de nota's van de andere leerkrachten dat er bijvoorbeeld eens met een borstelstok op een leerling werd geslagen, dat een flesje water werd leeggegoten en dat mijn klasreglement zelfs in brand werd gestoken. Ik leer hieruit dat best ook voor de pauze een speelveld meegegeven wordt met duidelijke regels waaraan men zich dient te houden. Ik zou voortaan opteren voor een afwisseling tussen individuele gesprekjes en klassikale bewegingsmomenten.

Relatie

In mijn onderwijspraktijk investeerde ik veel in de relatie met de leerlingen. Zo startte ik mijn lessen met het spelletje "Wie is het?" als kennismaking met de leerlingen. Ook hield ik rekening met de feedback die ik van een leerlinge tijdens de inloopstage kreeg, namelijk om enkele minuten te praten over iets wat niet over de les gaat. Hiertoe diende mijn pot met groeimindsetvragen, die ik elke les bijhad. Ik merkte dat dit echt leefde onder de leerlingen en zorgde voor een leuke interactie. Deze pot sluit nauw aan bij de suggestie van Timmermans (2022) om elke dag een vraag te trekken en erover in gesprek te gaan met de leerlingen.

De leerlingen speelden in twee groepen het bordspel 'k blijf staan van Alaerts (2023), waarbij ze de principes van nieuwe autoriteit leerden kennen. Tijdens het spel benaderde ik het incident tussen D. en F., alsook het respectloos omgaan met het materiaal vanuit nieuwe autoriteit. Daarenboven lichtte ik toe dat ik voor mijn praktijkonderzoek het klasreglement, de parkeerkaartjes en dergelijke heb ingezet.

Ook mijn communicatie naar de leerlingen toe gaf ik zoveel mogelijk vorm vanuit geweldloze communicatie om in te zetten op de relatie. Ik sprak hen bijvoorbeeld ook individueel aan in de pauze. Wanneer ik een foutje had gemaakt, bood ik oprecht mijn excuses aan, bijvoorbeeld wanneer ik l. een punt te weinig had gegeven op zijn toets of wanneer ik de naam van Z. verkeerd uitsprak.

Verzet

Ik beschouw mezelf als een geduldige leerkracht en heb doorzettingsvermogen. Na te reflecteren over consequent zijn in de klas, kom ik tot volgende bedenking. Voornamelijk tijdens mijn inloopstage gaf ik meerdere waarschuwingen aan de leerlingen opdat ze hun gedrag zouden bijsturen. Echter raadt Kristof Das dit af, wat hij helder verwoordt in onderstaat citaat.

Eigenlijk geef je een aantal kansen om ongewenst gedrag te stellen. Eens de grens bereikt is, volgt de laatste waarschuwing en pas daarna de straf. Zo vertel je impliciet dat ongewenst gedrag in zekere mate toegestaan is en werk je in de hand dat de situatie escaleert. (Goossens, 2026)

Wat ik wel kan doen, is duidelijk en gestructureerd starten (Goossens, 2026). Dit sluit aan bij wat er sowieso reeds van de leerlingen verwacht wordt, namelijk in stilte naar binnen gaan en zonder te praten achter de stoel staan. Echter verloopt dit in 3OL niet zo. De tip om de specifieke klasafspraken te herhalen, zou ik kunnen toepassen. Maar advies niet te veel regels – kan geen kwaad volgens Das.

Steunnetwerk

Ik woonde het oudercontact bij en daar viel het me op hoe weinig ouders naar het oudercontact zijn gekomen. Slechts 5 van de 15 hadden een tijdslot ingeboekt, na herinneringen uit te sturen. Twee leerlingen kwamen met hun zus. Wanneer ik meegaf hoe ik een leerling had ervaren, bv. As. met ADHD “mevrouw, ik heb wel ADHD”, vertelde haar zus dat ze niet wist dat ze het zo gebruikte.

2. **CONCLUSIE:** trek de nodige (genuanceerde) conclusies.

Het moeilijk hanteerbaar gedrag van 3OL bestaat voornamelijk uit blijven babbelen en met andere zaken dan de les bezig zijn (met hoofd op de bank liggen, op laptop bezig zijn ...). De leerlingen versterken elkaar hierin, storen zich vaak openlijk aan elkaar, wat uiteindelijk leidt tot een uitdagend klasklimaat.

De leerkrachten en leerlingenbegeleider van 3OL werken onderling samen, alsook met netwerkpartners om met het gedrag van 3OL om te gaan. Methodieken die daarnaast worden ingezet, zijn begeleidingsafspraken, een klasgesprek, schorsingen en het schrijven van nota's ...

Ook in de literatuur ben ik op zoek gegaan naar methodieken. Onder meer een klasreglement, parkeerkaartje, stiltes ... heb ik ingezet tijdens mijn lessen. Deze worden telkens gekoppeld aan één of meerdere pijler(s) van nieuwe autoriteit. De ontwikkelde grafische voorstellingen staan hiervoor reeds vermeld.

In mijn inloopstage raadde mijn stagebegeleider me aan om mandaat te nemen als leerkracht (T. Cosaert, persoonlijke communicatie, 7 november 2025). Aangezien mandaat autoriteit veronderstelt (Huygens, 2025), heb ik me verdiept in nieuwe autoriteit. Geweldloos verzet wordt vaak in één adem genoemd met nieuwe autoriteit, maar gaat over de eenzijdige beschermingsacties wanneer het gedrag eigenlijk al té grensoverschrijdend is. Als antwoord op mijn onderzoeksvraag geef ik aan dat er niet altijd een rustig leerklimaat was, maar dat het moeilijk hanteerbaar gedrag van 3OL voor mij nog hanteerbaar was. Doch kwam in mijn analyse naar voren dat mijn meeste groeipunten liggen in de pijler verzet. Mijn sterkte ligt in mijn omgang met de leerlingen en de wijze waarop ik met hen in verbinding treedt, ook wel gekend als de pijler relatie.

3. **METANIVEAU:** evalueer je onderzoeksproces.

Mijn onderzoeksproces was tussen de stages, opdrachten en examens door een kabbelend beekje, dat een serieuze stroomversnelling kende de maand voor de tussentijdse deadline en de einddeadline. Het was moeilijk om mijn integratiestage ingepland te krijgen, waardoor ik geen accurate en ideale spreiding voor mijn praktijkonderzoek kon opstellen. Mijn 80%-contract in het CLB liep namelijk eerst tot aan de Kerstvakantie, maar dit werd uiteindelijk verlengd tot aan de Krokusvakantie. Sinds 1 februari ben ik ook 30% tewerkgesteld aan VIVES in de graduaatsopleiding orthopedagogisch begeleider. Neem daarbij ook in ogenschouw dat mijn integratiestage vroeg gestart is, namelijk 21 oktober observatie en 30 januari actieve stage. Het merendeel van mijn stage in 3OL viel dus samen met een quasi voltijds of meer dan voltijds arbeidsregime, wat het gevolg had dat mijn literatuurstudie bij aanvang van mijn stage nog niet uitgewerkt was zoals ik zou willen en ik nog geen arsenaal aan methodieken ter beschikking had. Tijdens de Krokusvakantie gaf ik hiertoe een extra inspanning, maar lag mijn focus op de lesvoorbereidingen en het examen EHBO dat ook reeds op de loer lag. De uitwerking van mijn literatuurstudie heeft uiteindelijk grotendeels in april en mei plaatsgevonden. Ik ben erg trots op het resultaat en de visuele voorstellingen.

Ik ben tevreden dat ik aan Spes Nostra heb gevraagd om een uitdagende klas en deze ook toegewezen kreeg, zodat ik mijn praktijkonderzoek kon uitvoeren. In de ideale wereld had mijn observatie enerzijds tijdens een klassikale les plaatsgevonden (i.p.v. zelfstandig werk), alsook tijdens maatschappelijke vorming (i.p.v. wiskunde). Anderzijds had ik de WE-time bij de leerlingen van 3OL kunnen meevolgen, wat een ruimer beeld zou schetsen en waardoor ik buiten de klascontext zou kennismaken met de leerlingen en zij met mij. Op die manier had mijn beeldvorming van de leerlingen meer op punt gestaan. Ook mijn klasreglement was afgewerkt tegen de eerste stageles, wat ik eveneens als een positief gegeven beschouw. Op die manier kon ik van meet af aan inzetten op mijn klasmanagement en preventief te werk gaan, vanuit de veronderstelling dat de grenzen voor de leerlingen duidelijk zijn.

In een wereld van onbeperkte tijd had ik een semi-gestructureerd interview over klasmanagement kunnen afnemen bij het zevenkoppige leerkrachtenkorps van 3OL om de tweede onderzoeksdeelvraag te beantwoorden. Nu was dit beperkt tot een ongepland gesprek tussen mijn stagementor en de leerkracht organisatie. Een ander alternatief was om de leerlingenbegeleider hierover te bevragen.

Indien ik mijn praktijkonderzoek zou opnieuw doen, zou ik meer aandacht besteden aan het betrekken van de leerlingen als een bron van informatie om mijn vierde onderzoeksdeelvraag beter van antwoord te kunnen voorzien. Nu was mijn evaluatie niet specifiek afgestemd op klasmanagement, doch heb ik wel van hen feedback gekregen over mijn klasmanagement en konden ze vrij schrijven. Dit had echter meer valide kunnen zijn (Van der Donk & van Lanen, 2020). Een video-analyse van mijn eigen les beschouw ik ook als een geschikte onderzoeksactie, daar ik op het moment zelf niet al het moeilijk hanteerbaar gedrag waarneem en ik mijn eigen antwoorden daarop zou zien. Daarenboven had een volledige integratiestage, namelijk 28 lestijden, in 3OL ook een gericht en genuanceerder effect kunnen veroorzaken. Ik zou mijn eigen klasmanagementpraktijk dan in elk geval meer hebben kunnen optimaliseren.

Indien mijn onderzoeksverslag eerder was afgewerkt, had ik kunnen rekening houden met de feedback van mijn stagementor en leerlingenbegeleider.

4. EN DE TOEKOMST? Reflecteer over de onderzoeksresultaten en over de meerwaarde van het onderzoek voor de eigen toekomstige praktijk.

Ik voerde een onderzoek rond mijn eigen praktijk. Mijn dataverzameling was met andere woorden geen representatieve verdeling van de Vlaamse onderwijspraktijk. Onder andere hierdoor zijn mijn resultaten niet generaliseerbaar, doch wel relevant voor mezelf en bij uitbreiding leerkrachten die hun klasmanagement wensen te optimaliseren (Van der Donk & van Lanen, 2020).

Dit onderzoek is erg relevant voor mijn onderwijspraktijk. De graduaatsopleiding aan VIVES, waar ik tewerkgesteld ben, bestaat namelijk grotendeels uit leerlingen die doorgestroomd zijn van de arbeidsmarktgerichte finaliteit. In de opleidingsraad kwam aan bod dat klasmanagement nodig is in de aula's (G. Hotton, persoonlijke communicatie, 1 april 2026). Een collega-docent vertelde dat hij voor het eerst in zijn loopbaan een student heeft buitengezet uit de les omwille van ongepast gedrag. Er wordt hiervoor een werkgroep opgericht, waarvoor ik me graag wil opgeven. Ik zie namelijk écht de meerwaarde van dit praktijkonderzoek en het blijven sleutelen aan je klasmanagement, zelfs in het hoger onderwijs. Het onderwijs, de samenleving en de leerlingen staan niet stil: vervolgonderzoek is gedurende heel je carrière nodig. Ik ben dan ook tevreden dat ik via dit praktijkonderzoek reeds kon groeien in mijn klasmanagement en intussen een breed zicht heb op verschillende methodieken die hiertoe kunnen ingezet worden.

In dit onderzoek heb ik de invulling van geweldloze communicatie wat losgelaten, maar ik wens zeker nog te onderzoeken hoe ik daarin kan groeien. Een andere suggestie voor vervolgonderzoek is hoe een nieuwe mindset, bijvoorbeeld nieuwe autoriteit, zijn intrede kan kennen in een schoolcultuur en hoe ikzelf hier als leerkracht en/of als leerlingbegeleider hieraan kan bijdragen. Dit omdat ik merk dat er in het huidige onderwijs nog een behavioristische mindset leeft, bijvoorbeeld met de gedragskaarten en niet meegaan op uitstap.

Tijdens mijn integratiestage in 3OL waren er geen noemenswaardige incidenten, noch tussen leerlingen onderling en noch tussen leerkracht en leerlingen. Toch werd uit de analyse duidelijk dat mijn meeste groeipunten in de pijler verzet liggen. Bijgevolg formuleer ik als nieuwe leervraag: "Hoe pak je het lesgeven terug op nadat er een incident is geweest?". Herstelgericht werken, een mindset die volgens Leonard en collega's (2021) erg gerelateerd is aan nieuwe autoriteit, kan een focus van mijn vervolgonderzoek zijn.

Ik leerde dat het bij geweldloze communicatie belangrijk is om eerst duidelijk te communiceren over de verwachtingen, wat de theorie van nieuwe autoriteit beaamt. Echter wens ik me in vervolgonderzoek nog meer te verdiepen in geweldloze communicatie.

Rapporteren en presenteren

- In de laatste fase van het onderzoek richt je je op het **delen** en het toegankelijk maken van de resultaten van het onderzoek.
- Je verwerkt je onderzoek in dit sjabloon en dient het samen met alle bijlagen en de checklist praktijkonderzoek in.
- Respecteer de afgesproken **deadlines (zie OPO – planningskalender)**.
- **Je hoeft in dit sjabloon verder niets te noteren bij deze stap**, maar check zeker alle afspraken in de **opdrachtfiche praktijkonderzoek**.

1. LITERATUURLIJST

Adriaenssens, P. (2010). *Laat ze niet schieten: geef de grens een plaats in het leven van jongeren*. Lannoo.

Alaerts, Z. (2023). *'k blijf staan: ontdek op een speelse manier de basishouding van nieuwe autoriteit* [Bordspel]. Mariahuis.

Baeck, S. (2025, 6 februari). CLB's zien recordaantal leerlingen met gedragsproblemen: "Jongeren kunnen hun problemen niet onder woorden brengen". *VRT NWS*. Geraadpleegd op 27 november 2025, van <http://www.vrt.be/vrtnws/nl/2025/02/02/agressie-en-gedragsproblemen-onderwijs-clb/>

Das, K. (2026, 8 april). *Klasmanagement en autoriteit*. [Vormingssessie]. Tools 4 Schools, Kortrijk. Geraadpleegd op 12 april 2026, van <http://www.tools4schools.be/programma-2026>

De Wilde, B. (2024, 23 mei). *Wat duwt starters uit de klas? 6 hypothesen gecheckt*. Klasse. Geraadpleegd op 13 april 2026, van <http://www.klasse.be/717347/wat-duwt-starters-uit-de-klas-6-hypothesen-gecheckt/>

Docententeam BDBL. (2024). *Basis didactiek en brede leerzorg (2024-2025)*. VIVES.

Droeven, V., & Maenhout, K. (2025, 3 november). Demir wil beleid probleemscholen tijdelijk kunnen overnemen. *De Standaard*. Geraadpleegd op 27 november 2025, van <http://www.standaard.be/politiek/demir-wil-beleid-probleemscholen-tijdelijk-kunnen-overnemen/101999079.html>

Dupont, V., & Taghon, G. (2019). *Antwoorden op agressie en grensoverschrijdend gedrag*. Pelckmans.

Faasen, E., Faasen, E., & Wiebenga, E. (2024). *Werkboek verbindend gezag in het basisonderwijs: van (on)macht naar kracht*. Uitgeverij Pica.

- Faes, S. (s.d.). *Paul Verhaeghe – Autoriteit*. Geraadpleegd op 16 april 2026, van <http://www.onderwijsfilosofie.nl/autoriteit>
- Goossens, S. (2026, 9 januari). *Storend gedrag in de klas: 6 vragen van leerkrachten*. Klasse. Geraadpleegd op 7 mei 2026, van <http://www.klasse.be/758160/storend-gedrag-in-de-klas-6-vragen-van-leraren/>
- Huygens, E. (2025, 12 november). *Geweldloze communicatie versus straffen en belonen*. [Workshop]. KU Leuven School of Education, Kortrijk. Geraadpleegd op 12 november 2025, van <https://soe.kuleuven.be/limbo/nascholingen/limbo/geweldloze-communicatie-versus-straffen-en-belonen-4>
- Koornneef, A. (s.d.). *Steeds dichtbij*. Groen – Jongbloed Media.
- Leonard, H., & Dolfeyn, H. (2015). Waakzame zorg: een concrete uitwerking van het concept nieuwe autoriteit op school. *Welwijs: wisselwerking, onderwijs en welzijnswork*, 26(3), 17-21.
- Leonard, H., Debonnet, M., Michiels, G., & De Rouck, A. (2021). Herstelgericht werken, nieuwe autoriteit en geweldloze communicatie: drie invalshoeken, één mindshift. *Caleidoscoop*, 33(1), 30-39.
- Leroy, A., Struyf, E., & Verbeeck, G. (2016). *Regisseeer je klas: oefeningen in klasmanagement*. Pelckmans Pro.
- Maenhout, K. (2025, 13 november). Kinderen worden niet geboren met goede manieren. *De Standaard*, p. 6.
- Mattheus, F., Moeys, N., & Weemaels, B. (2024). *Een pedagogische tik mag niet meer: antwoorden op ongewenst gedrag in de klas vanuit de nieuwe autoriteit* [Bachelorproef]. Leraar secundair onderwijs, UCLL, Leuven / Diepenbeek.
- Omer, H. (2019). *Nieuwe autoriteit / verbindend gezag voor het onderwijs*. Pelckmans Pro.
- Platform Mindset. (2017, 17 december). *Hoe was mijn inzet?* Geraadpleegd op 27 december 2025, van <http://downloads.platformmindset.nl/wp-content/uploads/2020/07/Meten-inzet.pdf>
- Platform Mindset. (2020, 22 september). *Stimuleer een groeimindset in de klas!* Geraadpleegd op 27 december 2025, van <http://downloads.platformmindset.nl/wp-content/uploads/2021/02/poster-docent-stimuleert-gm-aangepast.pdf>

Severeyns, G. (2021). *In je blootje in de klas: kwetsbaarheid tonen en verbinding zoeken als leraar*. Lannoo Campus.

Soenens, B., & Vansteenkiste, M. (2025). *Het ABC van motivatie in onderwijs: een psychologische basis voor elke leerling en leraar*. Lannoo Campus.

Stals, C. (2023, 3 februari). Samen werken aan een veilig schoolklimaat. In Training, coaching en advies 0-100 (Red.) *Verbindend gezag & geweldloos verzet werkboek voor professionals* (pp. 1-11). TCA 0-100.

Taghon, G. (2025, 3 december). *Loop naar de maan! Gedragsproblemen op school*. [Vormingssessie]. KU Leuven School of Education, Kortrijk. Geraadpleegd op 6 december 2025, van <http://soe.kuleuven.be/limbo/nascholingen/limbo/loop-naar-de-maan-gedragsproblemen-op-school-10>

Teacher Start. (2025, 21 augustus). *8 classroom seating arrangements teachers love*. Geraadpleegd op 3 mei 2026, van <http://www.teachstarter.com/us/blog/inspiration-for-classroom-seating-arrangements-us/>

Timmermans, K. (2022). *Nieuwe autoriteit en geweldloos verzet in buitengewoon onderwijs Ter Bank*. Intern document masterstage. BO Ter Bank.

Van der Donk, C., & van Lanen, B. (2020). *Praktijkonderzoek in de school*. Coutinho.

Vancaeneghem, J. (2024). Moeilijk hanteerbaar gedrag in klas neemt toe: “Onder leerkrachten is dit frustratie nummer één”. *Gazet Van Antwerpen*. Geraadpleegd op 8 november 2025, van <http://www.gva.be/binnenland/moeilijk-gedrag-in-klas-neemt-toe-onder-leerkrachten-is-dit-frustratie-nummer-een/37407435.html>

Vormingsnetwerk nieuwe autoriteit en geweldloos verzet op school. (s.d.). *Wat is nieuwe autoriteit?* NAGV op school. <http://www.nagvopschool.be>

2. UITDRUKKELIJKE EN VOORAFGAANDE TOESTEMMING VAN DE AUTEURS OM HUN AFBEELDINGEN TE VERMELDEN

Eefke Faasen
GZ-psycholoog & trainer Verbindend Gezag

Alicia Boone • 8:23 AM

Beste

Ik ben Alicia Boone en schrijf mijn bachelorproef over nieuwe autoriteit in het onderwijs. Ik raadpleeg hiervoor ook jullie boek, "Werkboek verbindend gezag in het basisonderwijs". Dank je wel voor de vele waardevolle tips. Graag verwijs ik naar jullie samenvatting van de interventies op p. 222. Bij deze had ik gevraagd of ik hiervoor toestemming verkrijg om deze op te nemen in mijn verslag.

Alvast bedankt!

Met vriendelijke groet
Alicia Boone

Eefke Faasen • 8:43 AM

Dag Alicia, wat leuk dat je Verbindend Gezag als onderwerp het gekozen! En fijn om te horen dat ons boek helpend is geweest voor je. Je mag de samenvatting overnemen in je verslag, uiteraard met bronvermelding. Dank dat je dit even navraagt.

Succes met je verslag 🍀

Hartelijke groeten Eefke

Bericht

Dag Alette

Ik ben Alicia Boone en schrijf mijn bachelorproef over nieuwe autoriteit in het onderwijs. Ik raadpleegde het boek "Werkboek verbindend gezag in het basisonderwijs", die verwijzen naar een gedicht van jou op p.126. Ik vond dit erg passend en aangrijpend. Graag had ik gevraagd of ik jouw derde gedicht van je stakalender (voor je er bent, lijkt het vaak net of iets niet kan, nooit lukt...), met bronvermelding, zou mogen vermelden op de voorpagina van mijn bachelorproef? Deze wordt enkel naar mijn docent en twee stagementoren gestuurd. Intussen kocht ik trouwens je stakalender via bol.com voor Moederdag, dus hoop je via deze manier eveneens reeds credits bezorgd te hebben.

Alvast bedankt!

Met vriendelijke groet
Alicia Boone

Extern

Alette Koornneef<info@alettekoornneef.nl>

Aan: 📧 Alicia Boone

Do 7-5-2026 11:25

Beste Alicia,

bedankt voor je berichtje! En natuurlijk mag dat, mooi dat het zo passend is. Veel succes met het afmaken van je bachelorproef.

Hartelijke groet,
Alette Koornneef

Bijlagen

Bijlage A: stageplanning en lessenrooster 3OL

Bijlage B: aanwezigheidsattesten vormingen

Bijlage C: uitgewerkte methodieken

Bijlage D: beginsituatie 3OL in mijn lesvoorbereiding

Bijlage E: feedback leerlingen integratiestage

Bijlage F: feedback stagebegeleider integratiestage

Bijlage G: feedback stagementoren integratiestage

Bijlage H: voorkeursstrategie reageren op agressie

Bijlage I: analyse leerlingvolgsysteem 3OL

Bijlage A: stageplanning en lessenrooster 3OL

Nr.	Observatie Actieve stage	Dag / datum	Tijdstip	Onderwijsvorm + graad / studierichting + leerjaar	Klas	Lokaal	Leervak en lesonderwerp	AV	Mentor
O1 & O2	Observatie	Woensdag 21 januari	8u25 – 10u05	BSO + 2 ^e graad / 1 ^e jaar organisatie en logistiek	3 OL	B2.09	Project algemene vakken (PAV) → <i>Zelfstandig werken binnen wiskunde</i>	AV	Domina Vanhollebeke
A1 & A2	Actieve stage	Vrijdag 30 januari	8u25 – 10u05				Project algemene vakken (PAV) → <i>AI, waar ligt de grens</i>		
A3		Dinsdag 3 februari	8u25 – 10u05				Project algemene vakken (PAV) → <i>AI, waar ligt de grens</i>		
A4			11u10 – 12u				Project algemene vakken (PAV) → <i>De smartphone bedreigd</i>		
A5		Donderdag 5 februari	9u15 – 10u05				Project algemene vakken (PAV) → <i>De smartphone bedreigd</i>		
A6			14u55 – 15u45				Project algemene vakken (PAV) → <i>De smartphone bedreigd</i>		
A7 & A8		Vrijdag 13 februari	8u25 – 10u05				Project algemene vakken (PAV) → <i>Mag de leraar mijn smartwatch bijhouden?</i>		
A9		Dinsdag 24 februari	8u25 – 9u15				Project algemene vakken (PAV) → <i>Mag de leraar mijn smartwatch bijhouden?</i>		
A10			11u10 – 12u				Project algemene vakken (PAV) → <i>Toets MAVO over geziene thema's AI, smartphone en smartwatch</i>		
A11 & A12		Donderdag 26 februari	8u25 – 10u05				Project algemene vakken (PAV) → <i>Overlopen verbetering toets</i> → <i>Armoede in beeld: Van Gogh</i> → <i>Spel 'k blijf staan: nieuwe autoriteit en geweldloos verzet</i>		
A13 & A14		Vrijdag 27 februari	8u25 – 10u05				Project algemene vakken (PAV) → <i>Armoede in beeld: betoging kinderarbeid</i> → <i>Slavernij in de 21ste eeuw</i>		

	Maandag	Dinsdag	Woensdag	Donderdag	Vrijdag
1	Organisatie B2.09 <i>Dhr. Berteloot</i> 3OL	PAV B2.09 <i>Mevr. Vanhollebeke</i> 3OL	PAV B2.09 <i>Mevr. Vanhollebeke</i> 3OL	PAV B2.09 <i>Mevr. Vanhollebeke</i> 3OL	PAV B2.09 <i>Mevr. Vanhollebeke</i> 3OL
2	Godsdienst B2.09 <i>Dhr. Goethals</i> 3OL	Organisatie B2.09 <i>Dhr. Berteloot</i> 3OL	PAV B2.09 <i>Mevr. Vanhollebeke</i> 3OL	PAV B2.09 <i>Mevr. Vanhollebeke</i> 3OL	PAV B2.09 <i>Mevr. Vanhollebeke</i> 3OL
3	Organisatie B2.09 <i>Dhr. Berteloot</i> 3OL	Organisatie B2.09 <i>Dhr. Clauws</i> 3OL	Engels B2.09 <i>Dhr. Bardyn</i> 3OL	Engels B2.09 <i>Dhr. Bardyn</i> 3OL	Frans B2.09 <i>Mevr. Lannoo</i> 3OL
4	Organisatie B2.09 <i>Dhr. Clauws</i> 3OL	PAV B2.09 <i>Mevr. Vanhollebeke</i> 3OL	Godsdienst B2.09 <i>Dhr. Goethals</i> 3OL	Frans B2.09 <i>Mevr. Lannoo</i> 3OL	Organisatie B2.09 <i>Dhr. Clauws</i> 3OL
5	Project orga B2.09 <i>Dhr. Clauws</i> 3OL Project orga B2.09 <i>Dhr. Berteloot</i> 1)	Frans B2.09 <i>Mevr. Lannoo</i> 3OL		lich. opv. Spor <i>Dhr. Ramant</i> 3OL	Organisatie B2.09 <i>Dhr. Berteloot</i> 3OL
6	Project orga B2.09 <i>Dhr. Clauws</i> 3OL Project orga B2.09 <i>Dhr. Berteloot</i> 1)	Organisatie B2.09 <i>Dhr. Clauws</i> 3OL		lich. opv. Spor <i>Dhr. Ramant</i> 3OL	Organisatie B2.09 <i>Dhr. Berteloot</i> 3OL
7	Project orga B2.09 <i>Dhr. Clauws</i> 3OL Project orga B2.09 <i>Dhr. Berteloot</i> 1)			PAV B2.09 <i>Mevr. Vanhollebeke</i> 3OL	

Bijlage B: aanwezigheidsattesten vormingen

Alicia Boone

heeft deelgenomen aan de bijscholing

Loop naar de maan! Gedragsproblemen op school *

Plaats: Kortrijk

LIMBO punten: 5

Datum: 03/12/2025

Lesgever: Geert Taghon

Thema: De leerling en het leren

Geldigheid: Attesten verworven in het academiejaar 2025-2026 zijn geldig tot en met het academiejaar 2026-2027

Alicia Boone

heeft deelgenomen aan de bijscholing

Geweldloze communicatie versus straffen en belonen*

Plaats: Kortrijk

LIMBO punten: 5

Datum: 12/11/2025

Lesgever: Els Huygens

Thema: De leerling en het leren

Geldigheid: Attesten verworven in het academiejaar 2025-2026 zijn geldig tot en met het academiejaar 2026-2027

COV West-Vlaanderen, Voorzitter Nancy Dewulf, bevestigt de aanwezigheid van :

Alicia Boone

op de workshop "Klasmanagement en autoriteit" door Kristof Das - Docent Bachelor na Bachelor zorgverbreding en remediërend leren tijdens de onderwijsbeurs Tools4Schools op woensdag 8 april 2026 in XPO Kortrijk.

Nancy Dewulf,

Voorzitter COV West-Vlaanderen

Bijlage C: uitgewerkte methodieken

KLASREGLEMENT 3 OL

01 RESPECT HEBBEN VOOR ELKAAR & MATERIAAL

- Luisteren naar elkaar.
- In de pauze babbelen.
- Niet prutsen met materiaal.

02 ZICH STEEDS MAXIMAAL INZETTEN

- Uit gemakzucht zeggen "ik weet het niet"
= een groeimindsetvraag uit de pot vooraan beantwoorden
- Ik duid ook leerlingen aan die niet hun hand opsteken.

03 HANDEN OPSTEKEN OF ME AANSPREKEN

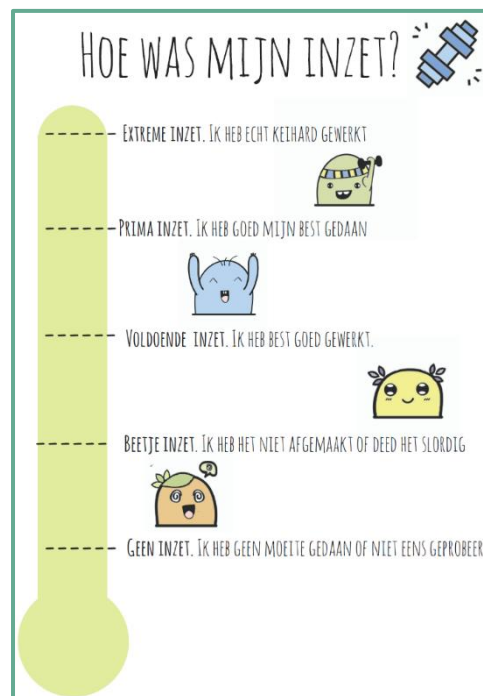
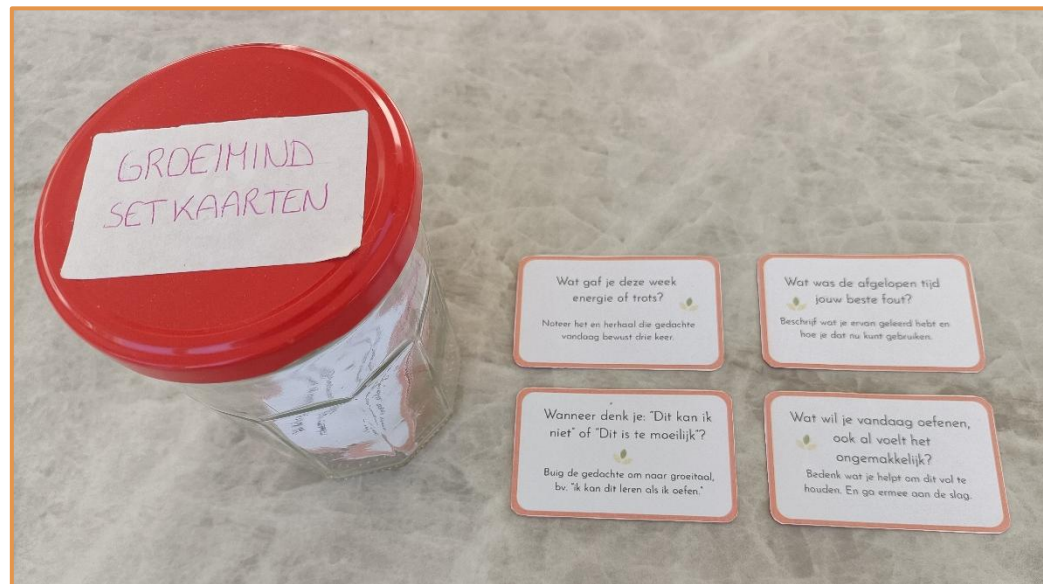
- Om vragen te stellen of vragen te beantwoorden.
- Om aan te geven dat je iets niet begrijpt of meer uitdaging wil.

04 WANNEER EEN CONSEQUENTIE?

- Wanneer ik meerdere waarschuwingen heb gegeven en het storende gedrag blijft.
- Wanneer het schoolreglement niet wordt nageleefd, bv. kauwgom, niet met de les bezig zijn op laptop of gsm ...

DEZE REGELS MAKEN DAT JULLIE JE ALS KLASGROEP VEILIGER VOELEN EN ZORGEN MEE VOOR FIJNE LESSEN.

Gen- Signature- ar- Jett- Mr-
Sjor- Des- Gen- Signaturen- Dr-
Sjor- A. Signature- H. Des- Dr- Gen-

Noot. Overgenomen uit *Hoe was mijn inzet?*, door Platform Mindset, 2017.

Noot. Overgenomen uit *Stimuleer een groeimindset in de klas*, door Platform Mindset, 2020.

Tot slot had ik graag nog eventjes gepost of iemand van jullie mijn rode plakbandhouder gezien heeft? Ik gebruikte deze vrijdag 30 januari om de posters op te hangen, maar merkte deze week dat die weg is.

^ Na meerdere waarschuwingen blijven babbelen
30 januari 2026 10:11
Volgen

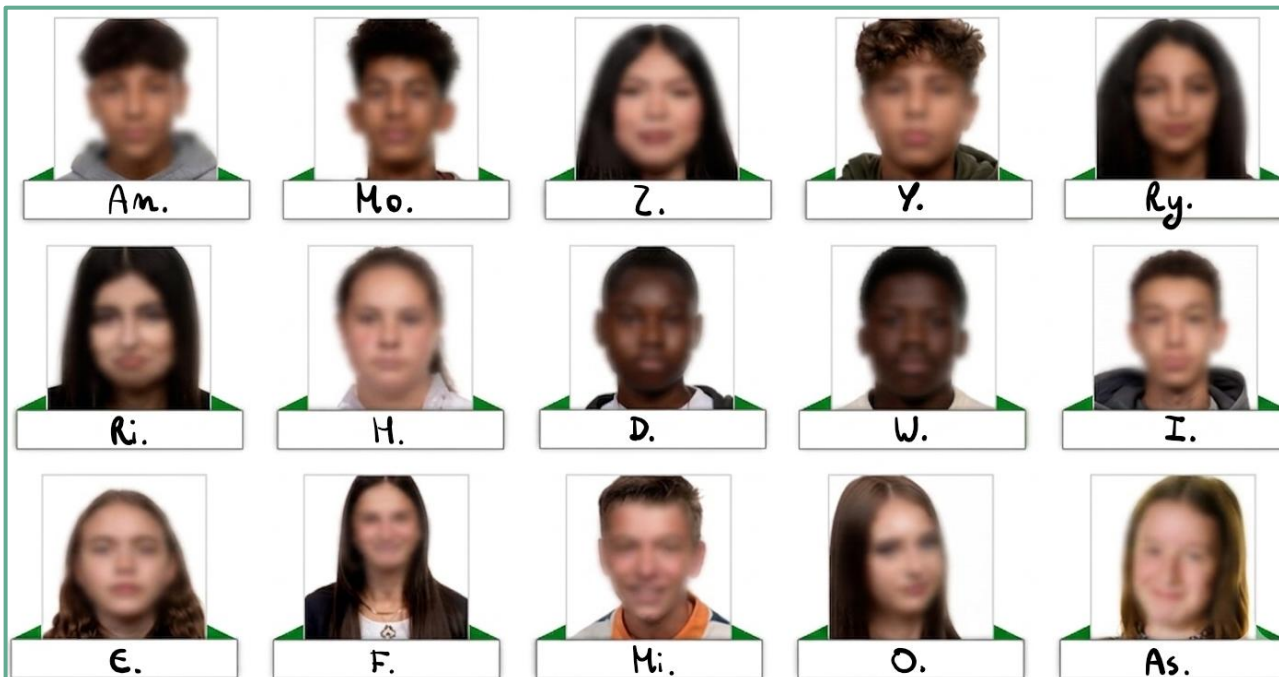
Keuzelijst communicatie naar ouders	Respect
Communicatie	Dag Z. & Ri. We introduceerden de klasregel "babbelen is voor in de pauze" en "na meerdere waarschuwingen volgt een consequentie". Ik gaf jullie meer dan 4 waarschuwingen en jullie bleven babbelen. Ik zou het fijn vinden als jullie uitpraten in de pauzes. Tot dinsdag en fijn weekend. Mevrouw Boone
Handtekening ouders	
Naam personeelslid	A. Boone (stagiaire D. Vanhollebeke)

Noot. Ik heb toestemming van de leerlingen om een foto te trekken. De leerlingen die niet afgebeeld willen/mogen worden, bedekken hun gezicht.

- Leerling A gaat naar buiten
- In de klas wordt leerling X aangeduid
- Leerling A komt naar binnen en raadt wie leerling X is aan de hand van **ja/nee-vragen**

Beginsituatie

Leerlingen

- 15 leerlingen (9 meisjes, 6 jongens)
- Staan gekend als een pittige klasgroep (onder leerkrachten, maar de leerlingen weten dit zelf ook). De algemene houding van de leerlingen gaat er zowel in de klas als buiten de klas erop achteruit opnieuw. Op donderdag 12 februari werden volgende afspraken gemaakt:
 - ◆ Storend gedrag: leerlingen worden uit de les gezet, weigeren ze, dan mailt de leerkracht het ondersteunende personeel of de leerlingenbegeleider en komen ze de leerling in kwestie halen
 - ◆ We zorgen voor een nultolerantie: te veel storend gedrag zal zorgen voor een schorsing.
- Op woensdag 25 februari gingen de groeigesprekken met de leerlingen door: een soort leerlingencontact om het klasklimaat in kaart te brengen.
 - ◆ Verschillende leerlingen ervaren vooral A. en Z. als storend door ongepast taalgebruik en vloeken. De afspraak is om hier de komende periode extra op te letten en bij dergelijk taalgebruik onmiddellijk een nota te schrijven.
 - ◆ Daarnaast vernam ik dat er soms via Teams gecommuniceerd wordt tijdens de lessen op een manier die niet hoort. Dit gaat vooral over Am., R. en Z.
 - ◆ Verder zijn er problemen tussen D. en F., dus best niet samen laten werken. D. geeft ook aan dat ze graag met rust gelaten wordt.
 - ◆ Tussen Mo. en Z. zijn er eveneens geregeld problemen.
- M. volgde voorheen de A-stroom en heeft nood aan differentiatie (verbreding en verdieping). Tijdens het opstellen van het klasreglement vroeg M. hier ook zelf naar, vooral tijdens zelfstandig werk. Ik voorzie een plusopdracht.
- A. heeft een moeilijke thuissituatie die de afgelopen week geëscaleerd is. A. mag naar buiten wanneer ze het lastig heeft. Ze dient dit wel zelf te vragen.
- F. mag af en toe iets eten omwille van een medische conditie. Ze dient dit wel zelf te vragen.
- O. heeft een aandoening waardoor ze snel vermoeid is. Ze ligt dan met haar hoofd op de bank. Er is de afspraak dat ze niet wordt aangesproken om rechtop te zitten. Ook in de pauze blijft ze met haar hoofd op de bank liggen.
- Am. zou dingen ontvreemden, waarvoor opmerkzaamheid aangewezen is.
- A. gaf aan dat ik niet altijd terugkom op de opmerkingen waarvan ik zeg terug te komen. Ook hiervoor kan ik de parkeerkaartjes inzetten.

Bijlage E: feedback leerlingen integratiestage

FEEDBACKFORMULIER VAN DE LEERLING

Waar in is mevrouw Boone goed?

.....

Welke tip(s) geef je mevrouw Boone om het nog beter te doen?

.....

Geef een score op 5 voor elke stelling en licht je score kort toe. Wees zo eerlijk mogelijk. Zet bv. een kruisje / X in de kolom die je kiest en vul op ... waarom je dit vindt.

	⑤ FANTASTISCH 	④ GOED 	③ NEUTRAAL 	② KAN BETER 	① EEN RAMP
1 Mevrouw Boone geeft enthousiast les.	5	4	3	2	1
2 Mevrouw Boone helpt mij als ik een probleem heb.	5	4	3	2	1
3 Mevrouw Boone brengt voldoende afwisseling in de lessen.	5	4	3	2	1
4 Mevrouw Boone kent haar vak.	5	4	3	2	1
5 Mevrouw Boone legt de leerstof duidelijk uit.	5	4	3	2	1

Waar in is mevrouw Boone goed?

Enthousiast zijn

Welke tip(s) geef je mevrouw Boone om het nog beter te doen?

Strenger zijn

Waar in is mevrouw Boone goed?

less geven en proberen het leuke te maken

Welke tip(s) geef je mevrouw Boone om het nog beter te doen?

K

Waar in is mevrouw Boone goed?

extra oefeningen maken / les geven zelf

Welke tip(s) geef je mevrouw Boone om het nog beter te doen?

Waar in is mevrouw Boone goed?

→ dank je, ik zal erop letten

Welke tip(s) geef je mevrouw Boone om het nog beter te doen?

ok R. schrijven omdat ik het soms niet begrijp.
duidelijker

Bijlage F: feedback stagebegeleider integratiestage

- Je neemt het groeien in klasmanagement bij een ‘moeilijker klas’ op als jouw oefendoel. Je koos zelf om stage te doen bij een klas die gekend is als ‘pittiger’= mooi! Je denkt bewust na over klasmanagement en wil groeien deze vaardigheden. Je grijpt leerkansen aan.
- Blijf consequent vooraf klasafspraken maken, overlopen, herhalen, ... Laat leerlingen eens vooraf aan de les zeggen wat er belangrijk is.
 - Tip: je kan in elke lesvoorbereiding (ook als houvast voor jezelf) nog even een rubriekje “opstart/klasmanagement” noteren als start van je les(voorbereiding). Best is dat consequent, elke les opnieuw bij de start mee te nemen en te overlopen.
 - Tip: pik die afspraken eruit die voor deze les zinvol zijn uit je overzicht met afspraken.
 - Tip: voor de Kahoot afspraken maken.
- Je wil leerlingen op een positieve manier betrekken. Je wil aansluiten bij hun competentie. Je bent gericht op verbinding en positieve interacties.
- Je bent erop gericht en zoekt om leerlingen die storender gedrag te tonen voldoende te blijven betrekken, bij de les te houden en met hen in een positieve klasrelatie te gaan/blijven.
- Er zijn nog momenten waarbij het overzicht op de hele groep verloren gaat. Leerlingen zijn nog onderling bezig (soms zelfs niet naar voor gericht maar eerder naar de achterburen ...). Dit laat je nog gebeuren maar beter is het om iedere keer de nodige grenzen te stellen.
 - Tip: leerlingen die onderling praten snel genoeg aanspreken, grenzen stellen ...
 - Mentor geeft aan dat je al kordater bent in vergelijking met vorige keer. Hier kan je nog verder op inzetten.

Bijlage G: feedback stagementoren integratiestage

STERKE PUNTEN VOLGENS MENTOREN INTEGRATIESTAGE

Start de les met kennismaking + klasafspraken → geeft de leerlingen ook de kans om aan te vullen.

Je spreekt vb in de pauzes hen aan
Er worden ook enkele posters uitgehangen in de klas.

Je maakt "parkeerkaarten" om terug te komen op vragen van leerlingen

Je bevestigt leerlingen positief

Je reageert deze les kortdurend op storend gedrag.

Je zorgt ervoor dat elke Rn zich competent voelt bij de opdrachten.

Positieve interactie met Rn
- gebruik naam
- bevestiging geven.

Klasmanagement is ok, je merkt wel dat hij een trager tempo Rn niet afgeleid zijn.

WERKPUNTEN VOLGENS MENTOREN INTEGRATIESTAGE

Spreek storende leerlingen sneller aan. Je mag hier zeker kortdurend op reageren. Bij enkele leerlingen heeft dit pas dan effect.

Het grootste werkpunt is de orde bewaken, maar dit is normaal in deze klas. Dit is ook iets waarin je moet groeien.

Klasmanagement in een grote klasgroep blijft een uitdaging.

Bijlage H: voorkeursstrategie reageren op agressie

		Herken ik heel goed: Dit doe ik vaak en/of hier ben ik heel goed in	Herken ik wel: Dit doe ik af en toe en/of lukt me wel	Herken ik minder: Dit doe ik niet vaak en/of kan ik niet zo goed	Herken ik niet: Dit doe ik (bijna) nooit en/of kan ik niet
		4 punten	3 punten	2 punten	1 punt
1	Ik doe net of het me niet raakt			X	
2	Ik weet wanneer ik er niet tegenin moet gaan maar eerst moet luisteren		X		
3	Ik kan kritiek geven verpakt in humor, zodat het niet te hard aankomt		X		
4	Ik weet waar mijn grens ligt en reageer als iemand erover gaat		X		
5	Ik sla met hetzelfde wapen terug en pak ze hard aan				X
6	Ik laat zien dat ik kwaad/ geraakt ben			X	
7	Ik haal iemand erbij die me kan helpen		X		
8	Ik laat iemand eerst uitzagen voor ik zelf reageer		X		
9	Ik laat via een grapje merken dat ze niet met mijn voeten moeten spelen		X		
10	Ik begrijp waarom een ander kwaad is, ik kan me meestal heel goed inleven		X		
11	Ik kan zo'n draai aan de situatie geven dat iedereen moet lachen				X
12	Ik kan iemand heel fijntjes onderuithalen				X
13	Ik weet niet wat ik moet doen dus daarom doe ik niets				X
14	Ik merk pas veel te laat dat iemand over mijn grens ging				X
15	Ik zoek iemand die me goede raad geeft over wat ik moet doen				X
16	Ik probeer de confrontatie te ontwijken				X
17	Ik kan iemand bedaren met een grapje				X
18	Het lucht op er met iemand anders over te praten				X
19	Ik kan de ander wel tot rust brengen				X
20	Wanneer ik ertegenin ga maak ik het nog erger				X
21	Ik zeg duidelijk wat me stoort				X
22	Ik heb mijn kwaadheid niet onder controle				X
23	Ik schaam me niet om hulp te vragen				X
24	Ik kom op voor mijn mening			X	

Bijlage I: analyse leerlingvolgsysteem 3OL

Voorbeeld van nota en aanpak 3OL

mail gedrag klas 8/10
8 oktober 2025 16:18

Bijlage

geen bijlage

Omschrijving

De situatie met 3OL wordt erger. Ik hoor van veel collega's dat het heel moeilijk les geven is. Iedereen heeft het moeilijk met de groep. Dit is niet enkel in de klas, maar ook in de studies.

Enkele leerlingen spraken me aan dat sommige leerlingen tijdens de lessen echt onbeleefd gedrag stellen. Deze leerlingen zijn nu het slachtoffer van het slechte gedrag van de andere leerlingen. Veel van de leerlingen die foutief gedrag stellen, vinden ook van zichzelf dat ze geen fout gedrag stellen, maar dat het een ander is (veelal de leraar).

Wat we al deden:

Vorige week had ik ook al een klasgesprek. Dit had echter slechts zin voor één tot twee lesuren... Pieter en ik kijken voor een ander lokaal, maar dat is niet zo eenvoudig. Wat zijn de concrete acties die we deze week zullen doen:

Vrijdag 10/10 wordt Z. geschorst. Zij weet dit zelf nog niet en wordt pas de dag zelf met haar gecommuniceerd. Dit is een eerste signaal naar haar en naar de klas. Ze krijgt begeleidingsafspraken en een gesprek met het CLB. Klasafspraken worden opgesteld - zitten in bijlage. Geef gerust opmerkingen! Wat in de toekomst:

Als het gedrag niet betert van de klas, is volgende week de volgende leerling aan de beurt voor een schorsing en begeleidingsafpraak. De leerlingen waarvan ik de meeste nota's heb, zijn: Ry. (17) en Am. (10). De andere leerlingen zitten nog aan onder de 5 nota's. Een aanvraag voor een NAFT-traject is al enige tijd geleden aangevraagd, maar voorlopig hoorde ik hier niets meer van. Wat doen als leraar:

Wees niet bang om leerlingen de les te ontzeggen bij slecht gedrag. Weigeren ze de les te verlaten, laat dit dan weten via Smartschool (mail OP2+3). Schrijf zeker ook een nota. Ik probeer de klas twee keer per week te controleren op nota's. Zo hou ik een overzicht van het slechte gedrag.

Je kan ook hulp vragen aan GOK. Kelly stuurde een paar weken geleden al een mail om dit aan te bieden. Dit kan nuttig zijn, eventueel bij specifieke opdrachten waar je vermoedt dat het moeilijk zal worden.

Vergeet ook niet dat we een team zijn - spreek met elkaar. We mogen de 'goede' leerlingen hun leerkansen niet ontzeggen in de klas.

Gedrag in de les
9 oktober 2025 19:56

Keuzelijst communicatie naar ouders

Respect

Communicatie

Ik ben opnieuw erg ontgoocheld in het gedrag van de klas. Tijdens elke les moet ik me meerdere keren kwaad maken omwille van het gedrag van verschillende leerlingen. Dat toont aan dat er totaal geen respect is voor de leerkracht of voor medeleerlingen.

Als gevolg hiervan werd de volledige klas gestraft en moesten jullie de rest van het lesuur schrijven. Sommigen hadden dan nog het lef om te blijven lachen. Respect moet van twee kanten komen: als jullie dat niet (meer) tonen, dan houdt het van mijn kant ook op.

Ik vind het bijzonder jammer voor de leerlingen die wél de les willen volgen en hun best doen om in orde te zijn. Voor hen moet het erg moeilijk zijn om een volledige dag in zo'n klas te zitten. Ik hoop dat sommigen onder jullie snel beseffen dat dit zo niet verder kan. Anders hoeft je mijn lessen niet meer te volgen, dan blijf je maar in de studie.

2026-02-12 16:39

Dag collega's van 3OL

De algemene houding van de leerlingen gaat er zowel in de klas als buiten de klas erop achteruit opnieuw.

Daarom ben ik in de klas gegaan in lesuur 7.

Volgende zaken spreken we vanaf nu af:

- storend gedrag- leerlingen worden uit de les gezet (OP is op de hoogte) - weigeren ze, dan mail je OP of mij en komen we ze halen
- we zorgen voor een nultolerantie - te veel storend gedrag zal zorgen voor een schorsing

Hopelijk werkt dit om opnieuw wat meer structuur te krijgen in de klas.

Enkele opmerkingen:

As. mag naar buiten wanneer ze het lastig heeft. Ze dient dit wel zelf te vragen.

F. mag af en toe iets eten omwille van een medische conditie. Ze dient dit wel zelf te vragen.

Beide leerlingen zijn op de hoogte van deze afspraken.

-> Hou vooral ook Z. in de gaten. Ze zorgt voor onrust en is verrast dat leerlingen dan reageren. Val niet voor de krokodillentranchen.

-> Am. zou dingen ontvreemden. Graag goed opletten hiervoor.

Willen jullie morgen héél streng optreden en buiten zetten wanneer nodig. Mail me zeker (in de voormiddag heb ik zelf les). Zo weet ik wat er gebeurt.

Met vriendelijke groet

leerlingenbegeleider 2de / 3de graad D/A en A-finaliteit
klassenleraar 4 BO

2026-05-08 08:44

Dag collega's

Ik kreeg een melding van een leering uit de klas.

Gisteren probeerden enkele leerlingen van de klas de klasafspraken in brand te steken na afloop van een les. Ze waren kennelijk geschrokken, en lieten de afspraken in de papiermand vallen. Ze konden het doven. Omdat ze samen stonden achteraan in de klas kon de leraar niets zien.

Dit is wel een gevaarlijke situatie. Er zijn dus leerlingen die aanstekers meehebben in de klas, wees dus alert wanneer ze met een groepje samentroepen.

Voorlopig nog niet melden dat je dit weet, gewoon goed observeren.

Met vriendelijke groet

leerlingenbegeleider 2de / 3de graad D/A en A-finaliteit
klassenleraar 4 BO

Voorbeeld van begeleidingsafspraken en opvolging leerling Z.

Klaar voor de toekomst!

Betreft: Begeleidingsafspraken voor Z.

Uw dochter, Z., is leerling in onze school. We merken dat Z. het moeilijk heeft om zich aan de afspraken te houden die gelden op de school.

Volgende zaken worden gemeld:

- Z. stoort heel vaak de les:
 - o Z. babbelt heel vaak;
 - o Z. stoort medeleerlingen;
 - o Z. loopt rond tijdens de les zonder toestemming.
- Z. gebruikt haar slimme toestellen zonder toestemming (laptop, oortjes)
- Z. is onbeleefd tegen andere leerlingen.
- Z. is niet in orde met haar materiaal (o.a. tijdens de LO-les)
- Z. houdt zich niet aan de regels in les.
- Z. gooide met steentjes naar andere leerlingen tijdens de LO-les.
- Z. gebruikt kauwgom op school terwijl dit uitdrukkelijk verboden is.
- Z. doet haar make-up in de les.

De doelen van deze afspraken zijn:

Z. pakt haar leerproces op een positieve manier aan.
Z. neemt niet langer leerkansen van haar medeleerlingen af.
Z. toont respect voor iedereen op school.

2026-04-23 11:52

Dag collega's

Ik zat samen met Zoë van het CLB. Het CLB wil voorlopig geen traject starten met Z. We moeten volgens Zoë nog extra maatregelen nemen. Maatregelen die we eigenlijk al nemen op uitzondering van 1 of 2.

Ik nodigde Zoë ook eens uit om te observeren in 3OL zodat ze ook ziet dat de A-finaliteit toch wat anders is dan DOD.

Volgende maatregelen zouden we nu nemen - indien akkoord voor jullie:

- Verplicht studieschrift voor elk vak - telkens wanneer ze geen voorbereiding indient voor een toets, wordt dit genoteerd op LVS.
- wekelijks een studiemoment bij mij als ZoCo waar ik ze leer studeren.
- verplicht werkboek aan te vullen, pas bij ingevuld werkboek wordt dit gecontroleerd door de leraar.
- Frans: GOK lessen (zijn al gestart- aanraden om een werkwoordrad te maken in die lessen)
- Frans: @Sari is het mogelijk dat ze in de les een vertaalsite (niet google) gebruikt om woorden te vertalen? Uiteraard niet op toetsen en examens. -> ik meldde ook dat dit enkel kan indien het gedrag oké is.

Zaken die we al doen: alleen zitten, oortjes bij groepswork....

Eventueel nog in te voeren indien nodig: hulpfiches PAV? Opnieuw als ze zich gedraagt.

Zijn dit dingen die jullie haalbaar vinden?

We verwachten van jou, Z. het volgende:

- Je gedraagt zich tijdens de les zoals het hoort:
 - o Je hebt je materiaal mee
 - o Je zwijgt wanneer dit gevraagd wordt
 - o Je stoort geen medeleerlingen
 - o Je blijft op je eigen plaats zitten
- Je kent het schoolreglement en gedraagt zich hier ook naar;
- Je komt naar werk- en strafstudies;
- Je toont respect voor iedereen: personeel en medeleerlingen.
- Je bent tijdig in de les is.
- Je gebruikt je slimme toestellen en oortjes niet zonder toestemming van een leraar.
- Je gaat niet in discussie met leraren.

Engagement van de school

We boden de kans om begeleid te worden door het CLB. Dit werd geduid in een gesprek met meneer (leerlingenbegeleiding) en mevrouw (onze CLB-medewerkster) op maandag 13 oktober 2025. Z. weigerde dit echter en zei dat ze zelf haar gedrag kon bijsturen. Het aanbod blijft echter gelden. Het is aan Z. om aan te geven of ze gebruik wil maken van deze hulp.

Engagement van de ouders

De ouders en Z. staan achter deze verwachtingen en steunen de aanpak van de school. Ze volgen de nota's en de studieresultaten van Z. ook op via Smartschool. Ze gaan in gesprek met hun dochter wanneer ze merken dat het gedrag op school niet goed is.

Wanneer Z. zich in de toekomst niet houdt aan één of meerdere van deze afgesproken gedragsregels, dan zal de directie onmiddellijk verdere ordematregelen treffen. Indien nodig kan ook een tuchtprocedure opgestart worden die kan leiden tot een tijdelijke of definitieve uitsluiting

De leerling en ouders bevestigen kennis genomen te hebben van en zich akkoord te verklaren met de inhoud van deze begeleidingsafpraak en met het algemeen geldend schoolreglement.